

Hanna Saari, Aki Koivula, Jukka Sivonen ja Pekka Räsänen

**WORKING PAPERS IN
ECONOMIC SOCIOLOGY:**

**Suomi 2019 – kulutus ja elämäntapa:
Tutkimusseloste ja koodikirja**

Turun yliopisto / sosiaalitieteiden laitos
Turku 2019

ISBN 978-951-29-7919-6
ISSN 1799-2370

ABSTRAKTI

Tässä julkaisussa esitellään keväällä 2019 kerättyä Suomi 2019 – kulutus ja elämäntapa -postikyselyaineistoa. Aineisto on osa vuodesta 1999 alkaen kerättyä aikasarjaa. Kysely lähetettiin 4001 Suomessa asuvalle, 18–74-vuotiaalle suomenkieliselle. Otanta toteutettiin iän mukaan ositettuna satunnaisotantana väestörekisteritiedoista. Kyselyn lopullinen vastausmäärä on 1742 ja vastausprosentti 44. Kyselyn toteutuksesta vastasi Turun yliopiston taloussosiologian oppiaine, ja kyselyn suunnittelussa mukana olivat lisäksi Jyväskylän yliopiston sekä Turun yliopiston sosiologian oppiaineet. Raportissa kuvataan aineiston keruuprosessi, tarkastellaan vastauskatoa sekä aineiston edustavuutta suhteessa väestöön laajasti eri taustamuuttujien mukaan. Lopuksi tarkastellaan vastaajien kyselytutkimuksiin kohdistuvia asenteita uudentyyppisen kysymyspatterin avulla.

ABSTRACT

This publication describes the data from Finland 2019 – consumption and lifestyle postal survey. The survey data is the latest section of repeated survey collected since 1999. Questionnaires were sent to a total of 4,001 18–74-year-old Finnish speaking residents of Finland during spring 2019. The final number of respondents was 1,742 and the final response rate was 44 per cent. The participants were selected using stratified random sampling where the population was stratified by age. The sample was drawn from the Finnish Population Register database. The first section of this research report describes the data collection procedures, followed by an analysis on non-response, and its impact on data representativeness. In the second part of the report respondents' attitudes towards survey responses are analysed.

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO	1
2	KYSELYPROSESSI	4
	2.1 Lomake	4
	2.2 Otanta	4
	2.3 Kyselyn kerääminen	5
	2.4 Yhdistelmätiedonkeruu.....	6
	2.5 Aineiston tallentaminen.....	10
3	KATOANALYYSI JA AINEISTON EDUSTAVUUS	11
	3.1 Katoanalyysi	11
	3.2 Aineiston edustavuus.....	12
4	ASENTEET KYSELYTUTKIMUKSIA KOHTAAN.....	19
5	AINEISTON ARVIOINTIA.....	23
	5.1 Lomaketutkimus.....	23
	5.2 Tutkimuksen edustavuus ja laatu	24
	KIRJALLISUUS	26
	LIITE 1. KODIKIRJA JA PUUTTUVAT TIEDOT	29
	LIITE 2. SUOMI 2019 –KYSELYLOMAKE.....	57
	LIITE 3. SUOMI 1999–2019 -YHDISTETYN AINEISTON MUUTTUJALUETTELO JA KÄYTTÄJÄOPAS	68

Kuviot

Kuvio 1. Ikäluokkien vastausprosentit.	5
Kuvio 2. Lomakkeiden seuranta.....	6
Kuvio 3. Verkossa vastanneiden osuus kaikista vastanneista ikäryhmittäin Suomi-kyselyn vuosina 2009, 2014 ja 2019 (luottamusväli on 95 %).	7
Kuvio 4. Verkossa vastanneiden osuus kaikista vastanneista sukupuolen ja koulutustason mukaan Suomi-kyselyn vuosina 2009, 2014 ja 2019 (luottamusväli on 95 %).	8
Kuvio 5. Verkossa vastanneiden osuus kaikista vastanneista toimen ja asuinalueen mukaan Suomi-kyselyn vuosina 2009, 2014 ja 2019 (luottamusväli on 95 %).9	
Kuvio 6. Otos ja lopullisen näytteen muodostuminen.....	11
Kuvio 7. Aineiston edustavuus suhteessa väestöön iän ja sukupuolen mukaan.	13
Kuvio 8. Aineiston edustavuus suhteessa väestöön siviilisäädyn mukaan.	13
Kuvio 9. Vastaajien asuinmaakunnat ja väestön jakautuminen maakunnittain.	14
Kuvio 10. Vastaajien ja väestön asuinpaikat suuralueittain.....	15
Kuvio 11. Vastaajien asuinpaikka kaupunki-maaseutu-jaottelun mukaisesti suhteessa väestöön.....	16
Kuvio 12. Vastaajien koulutusaste suhteessa väestöön.	17
Kuvio 13. Vastaajien pääasiallinen toiminta suhteessa väestöön.	18
Kuvio 14. Yrittäjien ja työsuhteessa olevien osuus työllisistä kyselyn vastaajissa ja väestössä.....	18
Kuvio 15. Väitteitä kyselytutkimuksesta taakkana vastaajalle, väestötason jakaumat %.....	19
Kuvio 16. Väitteitä kyselytutkimusten arvokkuudesta ja merkityksestä, väestötason jakaumat %.....	20
Kuvio 17. Väitteitä kyselytutkimusten mielekkyydestä, väestötason jakaumat %....	21
Kuvio 18. Kyselytutkimusasenteet summamuuttujina iän mukaan.	22

1 JOHDANTO

Suomalaisten kulutusta ja elämäntapoja kartoittavia Suomi-kyselyjä on kerätty vuodesta 1999 alkaen. Ajatus kulutus- ja elämäntapa-asenteiden laaja-alaiselle tarkastelulle heräsi alun perin Tilastokeskuksen Kulutustutkimusaineiston rajallisuuden vuoksi. 1990-luvun lopussa sosiaalitieteissä keskusteltiin laajasti yksilövalinnoista ja kulutuksen subjektiivisista merkityksistä. Kotitalouskohtaisilla ja rahankäyttöön keskittyvillä aineistoilla ajankohtaisten teoreettisten väitteiden arviointi oli mahdotonta. Sitten Suomi-aineiston parissa työskennelleet tutkijat heräsivät poikkileikkausaineistojen rajoituksiin tutkimustyössään. Siksi Suomi-kyselystä päätettiin tehdä aikasarja-aineisto.

Vuoden 1999 jälkeen aineistoja on kerätty viiden vuoden välein, eli vuosina 2004, 2009 ja 2014. Aikasarja-aineisto tarjoaa poikkeuksellisen mahdollisuuden tarkastella suomenkielisen väestön kokemuksia kulutuksen, elämäntapojen ja arvojen muutoksesta. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto FSD myönsi vuonna 2018 vuoden aineistopalkinnon Suomi-aineiston tutkimusryhmälle. Tietoarkiston palkinto myönnetään yleisesti huomionosoituksena henkilölle, tutkimusryhmälle tai organisaatiolle, joka on osoittanut esimerkillistä aineistohallintaa aineiston koko elinkaaren ajan (FSD 2019). Tutkimusryhmälle tärkeimpiä periaatteita onkin ollut vastaajien tietosuojasta huolehtiminen, vastausten huolellinen tallentaminen ja aineistojen monipuolinen kuvaaminen.

Aineiston kysymystyypit ovat luonnollisesti eläneet vuosikymmenten saatossa. Viimeaikaisista päivityksistä voidaan mainita esimerkiksi se, että jo vuosien 2004 ja 2009 kyselyssä havaitsimme suomalaisten arvo- ja asennemaailman siirtyneen kohti niin sanottuja postmateriaalisia arvoja: turvallisuuden ja työn merkitys oli vähentynyt samalla kun elämänlaatuun ja itsensä toteuttamiseen liittyviä asioita arvostettiin entistä enemmän. Vuoden 2014 kyselyssä erilaiset yhteiskunnan ulkopuoliset uhat, kuten terrorismin pelko, alkoivat eriytyä selvästi väestöryhmittäin. Vastaavalla tavalla tieto- ja viestintäteknikan merkitys ihmisten arkielämässä korostui selvästi. Käsillä olevan tuoreimman aineiston avulla on mahdollista arvioida sitä, miten tällaisten arvojen ja elämänasenteiden kehityskulku on jatkunut läpi 2010-luvun.

Aineiston kahden vuosikymmenen juhlavuoden kunniaksi kyselyyn on myös palautettu monia sellaisia kysymyksiä, joita on kysytty aikaisemmin vain vuonna 1999. Tällaisten kysymysten avulla on mahdollista arvioida joidenkin asenteiden ajattomuutta ja sisäistä vaihtelua esimerkiksi elämänvaiheiden mukaan. Tulemme julkaisemaan tutkimuksen keskeiset tulokset aikaisempaa laajempaan vertailuraporttina 2020. Vaikka elämäntavat ja asenteet muuttuvat usein hitaasti, oletuksemme on, että suomalaisten arkielämä on mullistunut viimeisen 20 vuoden aikana erityisesti tieto- ja viestintäteknikan kehittymisen ansiosta.

Yleisesti ottaen laadukkaaseen väestötason otantaan perustuvia kyselyaineistoja kerätään vähän. Erityyppisiä kyselyjä tehdään kyllä paljon, mutta usein ne ovat kiintiöityjä eri väestöryhmiin tai sitten ne pohjautuvat verkkopaneeliin. Tutkimustulosten tilastollinen yleistäminen väestötasolle ja siten erilaisten trendien seuraaminen vaatii kuitenkin satunnaisiin asetelmiin perustuvia edustavia ja riittävän suuria otoksia.

Empiirisillä aineistoilla on mahdollista tarkastella empiirisesti erilaisten julkisessa tai akateemisessa keskustelussa esitettyjen väitteiden todenmukaisuutta. Suomi-aineistot ovatkin olleet tutkijoiden ja opiskelijoiden ahkerassa käytössä tarjotessaan ainutlaatuisen mahdollisuuden analysoida suomalaisen väestön asenneilmapiirin muutoksia monesta eri näkökulmasta. Aineistoihin perustuvien analyysien pohjalta on vuosien saatossa julkaistu pelkästään Turun yliopiston sosiaalitieteissä seitsemän väitöskirjaa, useita pro gradu -tutkielmia, kymmeniä korkeatasoisia tieteellisiä tutkimusartikkeleja ja lukuisia yleistajuisia kirjoituksia. Lisäksi eri vuosien aineistoja on hyödynnetty monipuolisesti muiden yliopistojen opinnäytetöissä sekä Turun ja Jyväskylän yliopistojen menetelmä- ja luento-opetuksessa.

Suomi 2019 – kulutus ja elämäntapa -kysely kerättiin Turun yliopiston taloussosiologian ja sosiologian oppiaineiden sekä Jyväskylän yliopiston sosiologian oppiaineen yhteistyönä keväällä 2019. Päävastuu aineiston keruusta oli Turun yliopiston taloussosiologian oppiaineella. Kyselyn tavoitteena on kartoittaa suomalaisten elämäntapoja ja kulutustottumuksia. Lomake laadittiin siten, että se oli pääosin yhteneväinen aikaisempina vuosina kerättyjen kyselyiden kanssa. Lisäksi lomakkeeseen sisällytettiin joitakin uusia kysymyksiä, jotka kiinnittyvät vuoden 2009 jälkeisenä aikana tärkeiksi nousseisiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin. Otokokoa kasvatettiin vuoden 2014 kyselyn 3000 tapauksesta 4000 tapaukseen, jotta aineistoon sisältyisi enemmän havaintoja erityisesti aikaisemmin aliedustetuista ryhmistä. Ensimmäiseen otokseen valikoituneille lähetettyyn kirjeeseen lisättiin saateen ja lomakkeen lisäksi vastaamisen ennakkopalkkioksi kuulakärkikynä. Kyselyn yhteydessä oli mahdollisuus osallistua arvontaan, johon ilmoittautuneiden kesken arvottiin kaksi iPhone-puhelinta.

Tutkimuksen luotettavuuden ja tulosten tulkinnan kannalta oli tärkeää tiedustella vastaajilta mahdollisimman kattavasti erilaisia perustietoja, kuten ikä, koulutus, asuinalue, ammatti ja tulot. Tutkimusryhmällä on lainmukainen velvollisuus käsitellä perustietoja asianmukaisesti ja kaikesta tietosuojasta huolehtien. Sovellamme EU:n yleistä tietosuojasetusta (EU 2016/679) ja kansallista tietosuojalakia. Saatuja tietoja käsittelevät vain tutkimusryhmän jäsenet, jotka tarvitsevat tietoja tieteellisessä tutkimuksessa tai opetuksessa. Tietojen käyttö on rajattu käyttövaltuuksin ja tallentamiseen osallistunut taho on allekirjoittanut tietosuoja- ja salassapitositoumukset, joissa he sitoutuvat pitämään salassa vastaajien tiedot. Kyselylomakkeissa vastaajilta tiedusteltiin erikseen siitä, saiko vastauksien tallennukseen osallistua tutkimusryhmän ulkopuolinen taho. Mikäli lupaa ei annettu, tallentamisesta vastasi Turun yliopiston taloussosiologian oppiaineen tutkimusryhmä.

Kyselyssä saatuja tietoja ei käytetä missään muussa yhteydessä kuin sellaisessa tieteellisessä tutkimuksessa ja opetuksessa, jotka ovat yliopiston lakisääteisiä velvoitteita. Jokaisella kyselyyn osallistuneella vastaajalla on jälkikäteen mahdollisuus pyytää poistamaan kaikki heitä koskevat tiedot. Tutkimusryhmä noudattaa tarkasti tilastolakia, eikä vastaajien osoitetietoja yhdistetä missään vaiheessa annettuihin vastauksiin. Vastauksiin ei myöskään yhdistetä mitään muita tietoja, joita vastaaja ei ole kyselyssä vapaaehtoisesti antanut.

Aineiston keruun ja lomakkeen suunnittelusta vastasivat Turun yliopistosta tohtori-koulutettava Jukka Sivonen, yliopisto-opettaja Aki Koivula, professori Pekka Räsänen ja yliopisto-opettaja Outi Sarpila. Lisäksi kyselyn suunnitteluun osallistuivat professorit Jani Erola (Turun yliopisto) ja Terhi-Anna Wilska (Jyväskylän yliopisto). Tutkimusse-losteen käsikirjoituksen laadinnasta vastasivat VTK Hanna Saari, Aki Koivula, Jukka Si-vonen ja Pekka Räsänen. Aineiston tallentamisesta vastasi KS-Konsultointi sekä talous-sosiologian oppiaineen harjoittelija VTK Samuli Tikkanen.

Käsillä olevaa selostetta voidaan käyttää vuosien aikaisempien kyselyiden selostusten rinnalla kaikkia kyselyaineistoja käytettäessä. Vuoden 2019 kyselyn lomake sekä aika-sarjan 1999–2019 käyttöön liittyvä käsikirja löytyvät liitteinä tämän tutkimusselosteen lopusta.

Julkaisussa kuvaillaan aluksi lomakkeen suunnittelun, aineiston keräämisen ja tallen-tamisen vaiheet sekä tarkastellaan aineiston katoa ja sen vaikutusta aineiston edustavuu-teen. Näiden valossa dataa arvioidaan koko suomalaista väestöä kuvaavana aineistona tarkasti eri mittareiden valossa. Lopuksi tarkastellaan vastaajien asenteita kyselytutki-muksia kohtaan vuonna 2019 mukaan tulleen uuden kysymyspatterin valossa.

2 KYSELYPROSESSI

2.1 Lomake

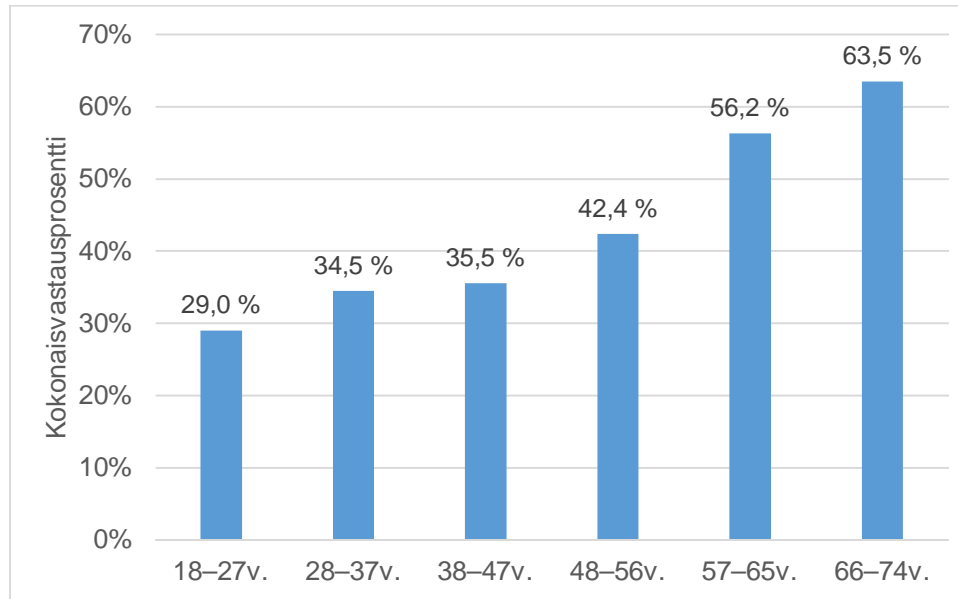
Kyselylomake pidettiin sisällöllisesti mahdollisimman samanlaisena kuin aikaisempina tutkimusvuosina. Lomakkeelle kuitenkin lisättiin joitakin uusia kysymystyyppejä, ja samalla joitakin vanhoja kysymyksiä jätettiin pois. Mukaan otettiin myös sellaisia kysymyksiä, joita on viimeksi kysytty vuoden 1999 kyselyssä. Uusilla kysymystyypeillä pyrittiin selvittämään sitä, millä tavoin kulutusta haluttaisiin lisätä sekä sitä, miten hyväksyttäviksi erilaiset ympäristöpoliittiset keinot nähdään. Lisäksi joidenkin kysymyspatterien rakennetta muutettiin niin, että mukaan otettiin uusia kysymyksiä ja joitakin vanhoja jätettiin pois. Kysymyslomake on esitetty kokonaisuudessaan liitteissä.

Aivan kuten kahtena edellisenä tutkimusvuonna, myös tänä vuonna lomake oli mahdollista täyttää verkossa. Vastaamismahdollisuudesta kerrottiin lomakkeiden yhteydessä lähetetyissä saatekirjeissä. Verkkovastaamista varten luotiin verkkosivusto www.utu.fi/suomi2019, josta löytyi linkki verkkolomakkeeseen ja lisätietoa Suomi-kyselytutkimuksesta. Paperilomaketta vastaavan verkkovastauslomakkeen toteutti KS-Konsultointi. Tutkimusvuoden 2014 tapaan myös mahdollisuus vastata erilaisilla mobiililaitteilla pyrittiin ottamaan huomioon.

2.2 Otanta

Suomi 2019 -kyselytutkimuksen otanta suoritettiin aiempien tutkimusvuosien tapaan yksinkertaisella satunnaisotannalla väestötietojärjestelmästä. Kysely suoritettiin 4001 Suomessa asuvalle 18–74-vuotiaalle suomenkieliselle kohdistettuna postikyselynä. Otoksen ulkopuolelle jäävät ainoastaan laitoksiin sijoitetut henkilöt ja muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvat. Otokokoa kasvatettiin edellisestä tutkimusvuodesta noin 1000 otosyksiköllä, jolloin otoskooksi muodostui 4001. Tällä pyrittiin entisestään kasvattamaan lopullisen aineiston havaintomäärää vuoden 2014 kyselystä, jolloin 3000 kokoisesta otoksesta palautui 1351 lomaketta.

Aiemmista tutkimusvuosista poiketen otos poimittiin iän mukaan ositettuna otantana. Otos koostui kuudesta ikäryhmästä, joista kustakin mukaan valittiin seuraavat henkilömäärät: 18–27-vuotiaiden ikäryhmästä 659 henkilöä, 28–37-vuotiaiden ikäryhmästä 673 henkilöä, 38–47-vuotiaiden ikäryhmästä 651 henkilöä, 48–56-vuotiaiden ikäryhmästä 675 henkilöä, 57–65-vuotiaiden ikäryhmästä 697 henkilöä sekä 66–74-vuotiaiden ikäryhmästä 646 henkilöä. Osituksesta huolimatta otos poimittiin muutoin samoin kuin aiempina tutkimusvuosina, eikä ositus vaikuta sen vertailukelpoisuuteen.

Kuvio 1. Ikäluokkien vastausprosentit.

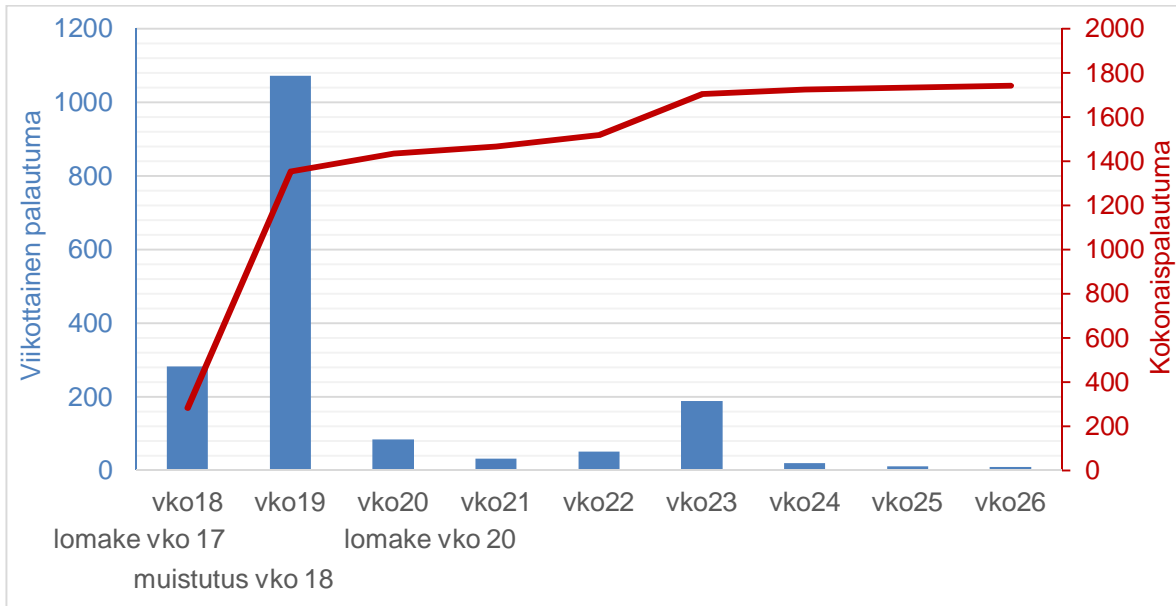
Kuviossa 1 on tarkasteltu ositetun otannan eri ikäluokkien vastausprosentteja. Vastausaktiivisuus on ollut hyvin erilaista eri ikäluokissa siten, että vanhemmat ikäluokat ovat vastanneet huomattavasti nuorempia useammin. Kuviosta nähdään, että nuorimman, 18–27-vuotiaiden, ikäluokan vastausprosentti oli 29, 28–37-vuotiaiden 35, 38–47-vuotiaiden 36, 48–56-vuotiaiden 42, 57–65-vuotiaiden 56 ja 66–74-vuotiaiden 64. Ositetun otannan ansiosta ikäluokkien vastausaktiivisuuden eroja pystytään kuitenkin tasaamaan painokerroimen avulla.

Joidenkin väestöryhmien tavoittamisen postikyselyillä on tutkimuskirjallisuudessa huomattu olevan entistä vaikeampaa (esim. Räsänen & Sarpila 2013). Esimerkiksi nuoret kuuluvat vaikeasti tavoitettaviin ryhmiin. Koska aineiston vertailukelpoisuus aiempiin aineistoihin haluttiin säilyttää, ei iän mukaan ositettua otosta painotettu mihinkään ikäryhmään. Ositettu otanta mahdollistaa kuitenkin entistä tarkemmin eri ikäryhmien vastauskadon analysoinnin, kuten edellä on tehty, sekä otospainon luomisen, jolla kadon vaikutusta pyritään korjaamaan.

2.3 Kyselyn kerääminen

Kyselylomakkeet lähetettiin otokseen valikoituneille yhteensä kaksi kertaa, ja näiden välissä lähetettiin muistutus kyselyyn vastaamisesta ilman lomaketta. Ensimmäisen kerran lomake lähetettiin 24.4.2019. Ensimmäinen muistutus kyselystä lähetettiin jo seuraavalla viikolla, 30.4.2019. Toinen muistutus ja vastauslomake lähetettiin vielä 17.5.2019.

Kuviossa 2 on havainnollistettu lomakkeiden ajallista palautumista viikoittain. Kuten kuviosta voidaan havaita, lomakkeista valtaosa, lähes 80 prosenttia, palautui kahden ensimmäisen viikon aikana. Viikolla 20 lähetetty muistutus näkyy vastausten palautumina vasta viikoilla 22 (netti) ja 23 (paperilomake).

Kuvio 2. Lomakkeiden seuranta.

2.4 Yhdistelmätiedonkeruu

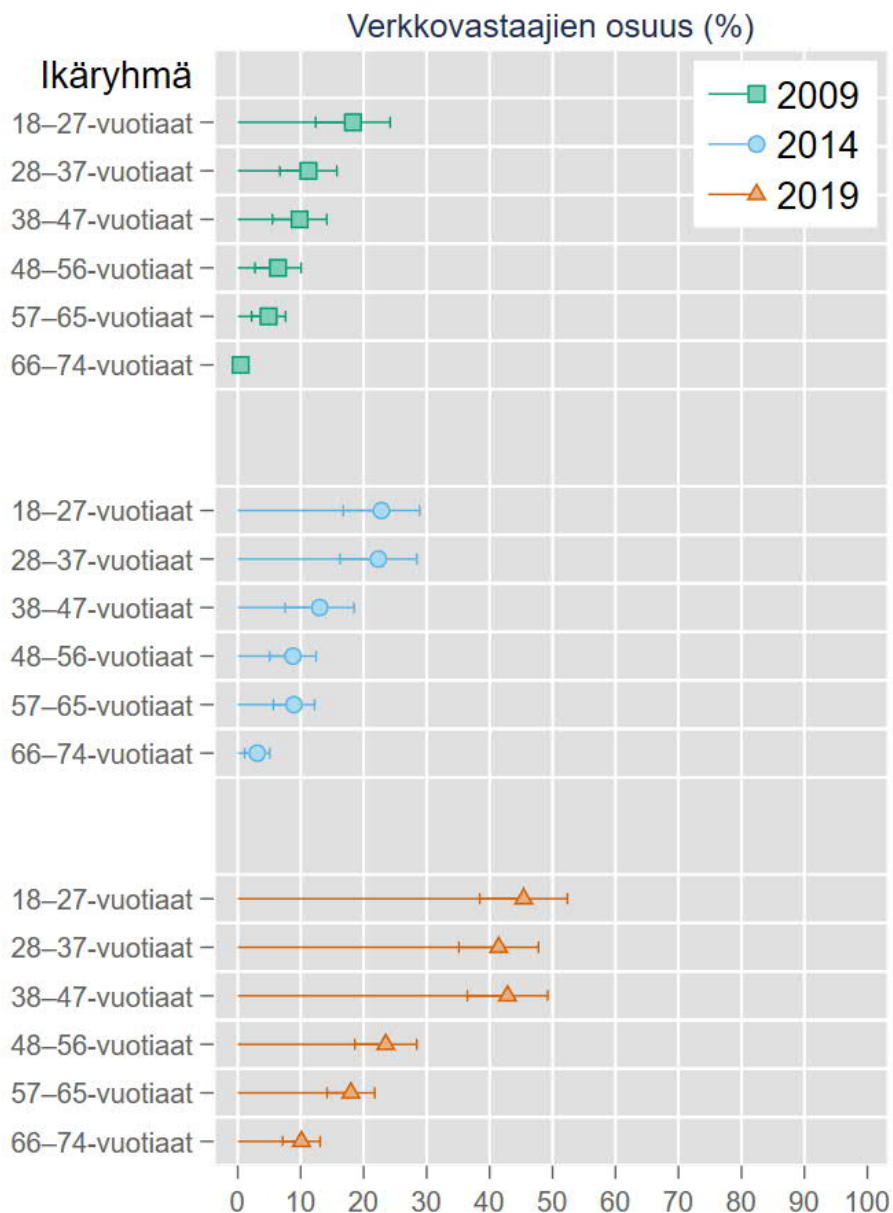
Vastaukset kerättiin posti- ja verkkokyselyn yhdistelmänä eli yhdistelmätiedonkeruuna (ks. Koivula, Räsänen & Sarpila 2016). Tiedonkeruu toteutettiin niin, että kaikkia otokseen valikoituneita lähestyttiin postitse, ja saatekirjeessä kerrottiin mahdollisuudesta vastata myös verkossa. Tällä menetelmällä haluttiin palvella erityisesti nuoria vastaajia, jotka ovat tottuneet hoitamaan erilaisia asioita verkkoympäristössä ja jotka toisaalta ovat yleensä hankalammin saavutettavissa.

Tarkastelemme tässä alaluvussa, onko verkkolomakkeella vastaaminen yleistynyt verrattuna paperilomakkeella vastaamiseen kolmen viimeisen tiedonkeruun aikana. Olemme kiinnostuneita sekä yleisistä väestötason muutoksista, että väestöryhmäkohtaisista muutoksista.

Vuonna 2019 kyselyyn vastasi verkon kautta 463 vastaajaa, eli 27 prosenttia kaikista vastanneista. Verkossa vastaaminen on lisääntynyt huomattavasti aiemmista vuosista. Vuoden 2014 kyselyssä 12 prosenttia lomakkeista palautui verkon kautta (Koivula, Räsänen & Sarpila 2015) ja vuonna 2009 verkon kautta oli täytetty 8 prosenttia palautuneista lomakkeista (Sarpila ym. 2010).

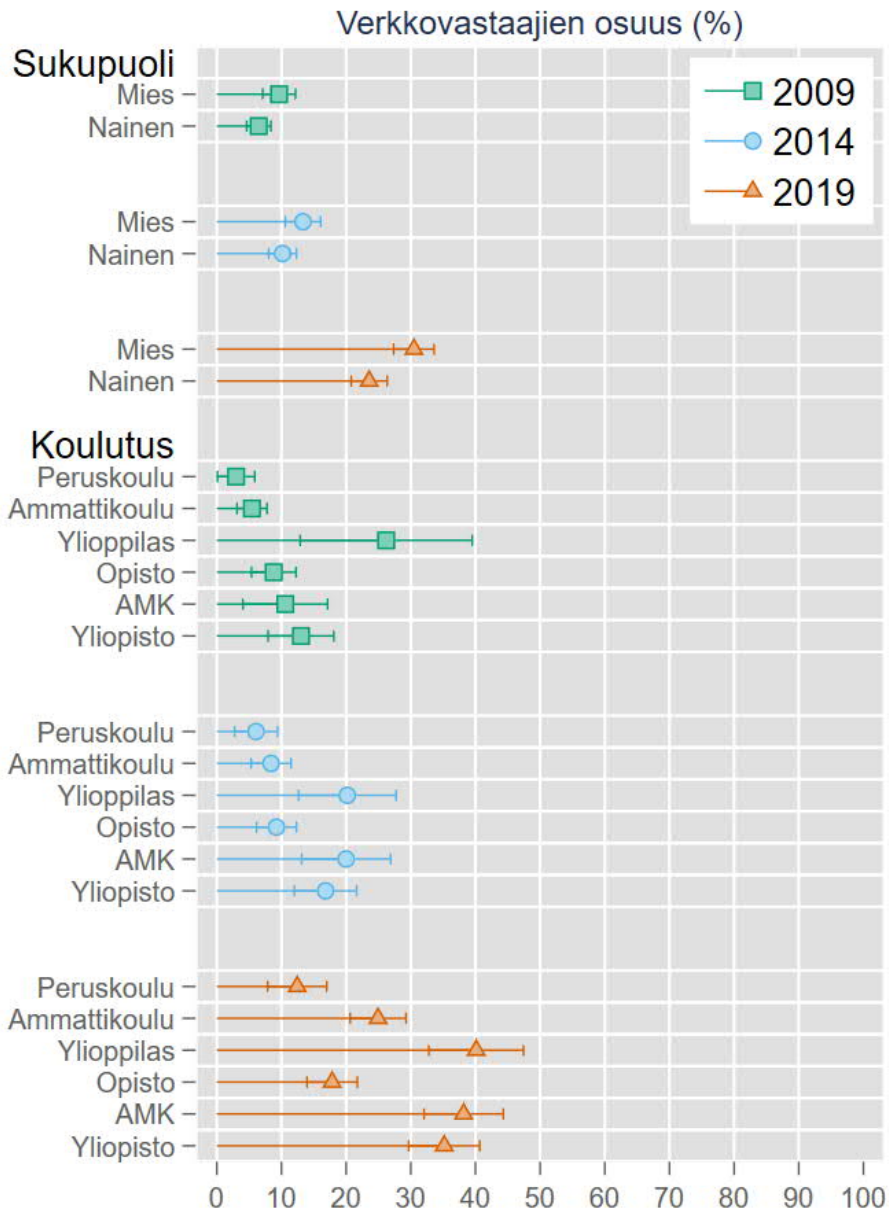
Tarkemman analyysin perusteella verkossa vastaamiseen liittyy vastaavaa sosiodemografista vaihtelua kuin aikaisemmissa kyselyissä (Koivula ym. 2017; Koivula ym. 2016). Kuvioissa 3–5 on esitetty verkkovastaajien osuudet iän, sukupuolen, koulutusasteen, pääasiallisen toimen ja asuinalueen mukaan kyselyvuosina 2009, 2014 ja 2019. Yleisesti ottaen verkossa vastaamista koskevat väestöryhmittäiset erot ovat pitkälti samankaltaisia kuin väestöryhmien internetin käytön yleisyydessä ja aktiivisuudessa havaittavissa olevat

erot (SVT 2019). Kuvio 3 osoittaa, että vuonna 2009 nuorin ikäryhmä oli aktiivisin vastaamaan verkossa, mutta vuonna 2014 28–37-vuotiaat olivat yhtä aktiivisia, ja vuonna 2019 kolmen nuorimman ikäryhmän verkkovastaamisen aktiivisuus oli varsin lähellä toisiaan. Vanhin ikäryhmä, 66–74-vuotiaat, oli vähiten aktiivinen ikäryhmä verkkovastaamisessa kaikkina vuosina. Kaikkien ikäryhmien verkkovastausaktiivisuus nousi vuosien 2009, 2014 ja 2019 välillä.

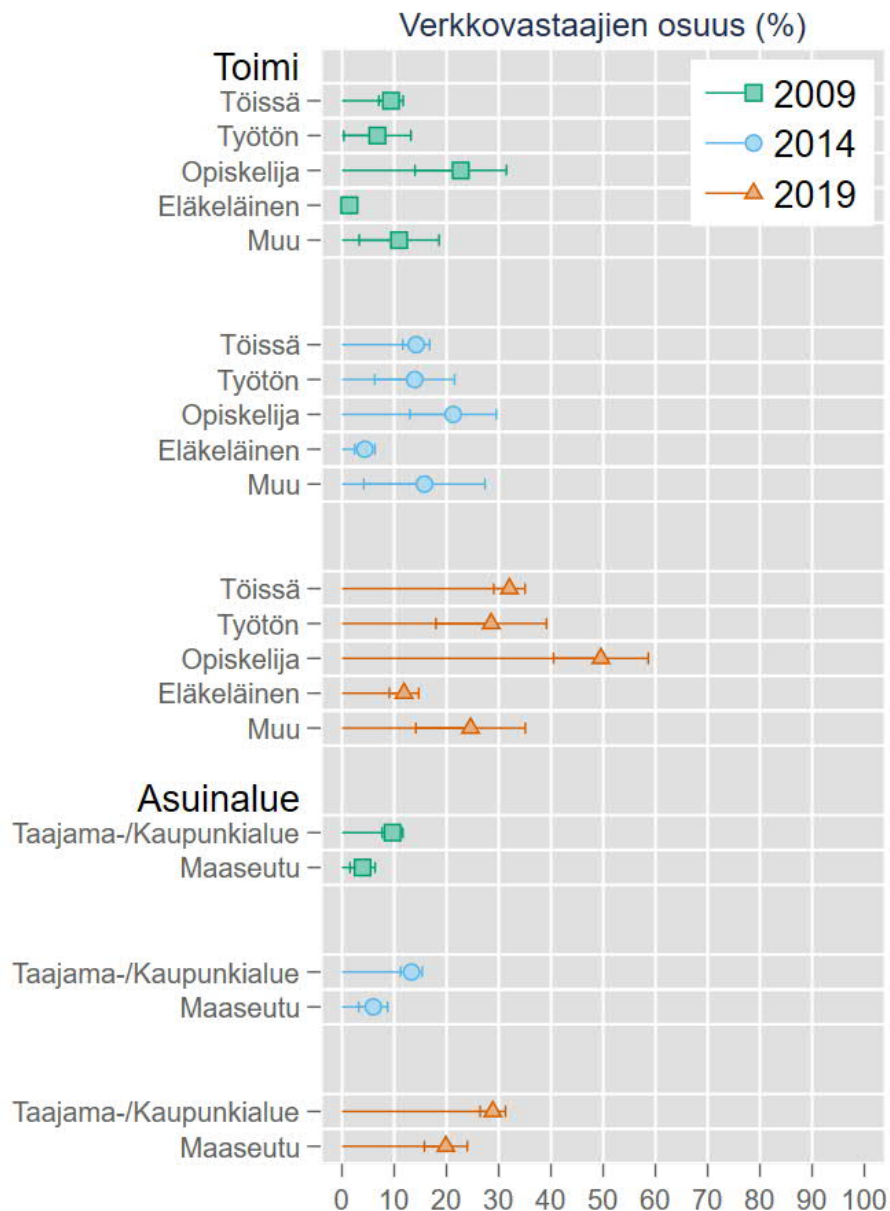
Kuvio 3. Verkossa vastanneiden osuus kaikista vastanneista ikäryhmittäin Suomi-kyselyn vuosina 2009, 2014 ja 2019 (luottamusväli on 95 %).

Kuvio 4 näyttää, että verkkovastaajista jonkin verran suurempi osuus oli miehiä kuin naisia kaikkina vuosina. Korkeintaan peruskoulun suorittaneet olivat vähiten aktiivinen verkkovastaajaryhmä kaikkina vuosina. Yleisesti sanottuna ylioppilaat ja korkeakoulutetut olivat aktiivisimpia koulutusryhmiä verkkovastaamisessa.

Kuvio 4. Verkossa vastanneiden osuus kaikista vastanneista sukupuolen ja koulutustason mukaan Suomi-kyselyn vuosina 2009, 2014 ja 2019 (luottamusväli on 95 %).

Kuviossa 5 on esitetty verkkovastaajien osuudet pääasiallisen toimen ja asuinalueen mukaan. Kuvioista havaitaan, että työttömien ja työssäkäyvien ero verkkovastaamisessa ei ollut minään vuonna erityisen suuri. Opiskelijat olivat kaikkina vuosina aktiivisin ryhmä ja eläkeläiset vähiten aktiivinen. Odotetusti verkkovastaaminen oli yleisempää taajama- kuin maaseutualueella.

Kuvio 5. Verkossa vastanneiden osuus kaikista vastanneista toimen ja asuinalueen mukaan Suomi-kyselyn vuosina 2009, 2014 ja 2019 (luottamusväli on 95 %).

2.5 Aineiston tallentaminen

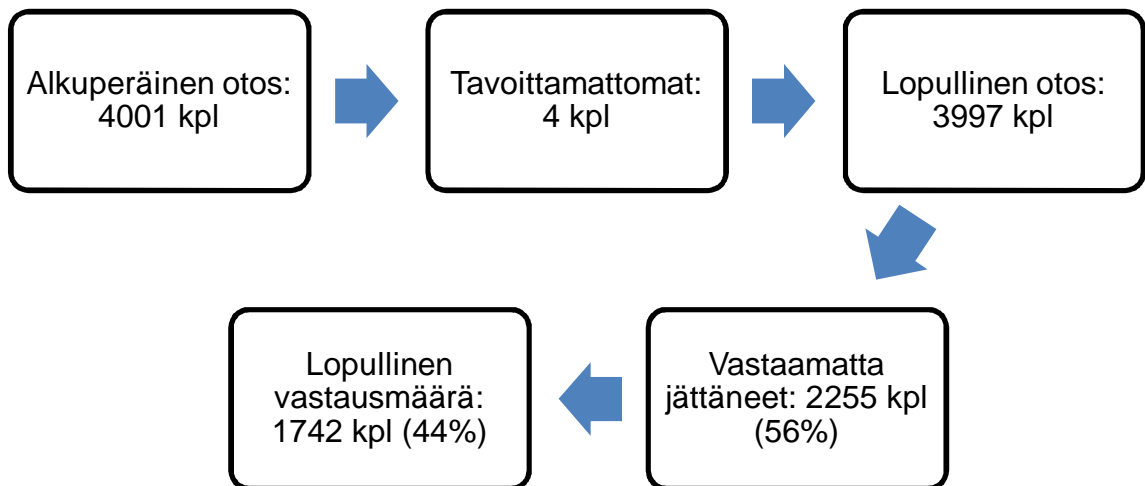
Paperilomakkeiden tallentamisesta sähköiseen muotoon vastasi pääasiassa KS-Konsultointi. Aineiston muuttajat koodattiin vastaamaan vuosien 1999–2014 yhdistetyn aineiston muuttajaluetteloa. Yhdistetystä muuttajaluettelosta poikkeavat muuttajat koodattiin niin, että ne istuvat kokonaisuuteen mahdollisimman hyvin. Muuttajat eivät noudata suurimmalta osin kyselylomakkeen numerointia, koska se ei ole yhtenevä yhdistetyn aineiston muuttajien numeroinnin kanssa. Silloin, kun yksittäisestä kysymystyypistä jouduttiin muodostamaan useampia muuttujia, erotettiin ne kyselylomakkeen logiikkaan seuraten joko kysymysvaihtoehtojen mukaisilla kirjaimilla (V18a, V18b, V18c, jne.) tai numeroilla (V14_4, V14_5, jne.). Muuttajien tallennetut arvot noudattavat samaa logiikkaa kuin vastaajan lomakkeesta valitsemat arvot.

Avoimet kysymykset on koodattu samassa kirjoitusasussa kuin vastaaja on ne lomakkeelle kirjoittanut. Avoimista kysymyksistä vastaajan ammatti, vastaajan puolison ammatti sekä vastaajan isän ja äidin ammatti on koodattu ISCO-08-ammattiluokituksen (ks. ILO 2012) mukaisesti kuten aiempinakin tutkimusvuosina. ISCO-ammattiluokitukset toimivat esimerkiksi Tilastokeskuksen ammattiluokituksen (Tilastokeskus 2010) ja ovat muokattavissa Erikson-Goldthorpen luokka-asemaluokituksen mukaisiksi (ks. Ganzeboom & Treiman 2010).

3 KATOANALYYSI JA AINEISTON EDUSTAVUUS

3.1 Katoanalyysi

Kyselytutkimuksissa vastausprosentilla ja vastaavasti kadolla on huomattavat merkitys vastausten yleistettävyyden kannalta. Kato määritellään yleisesti vähentämällä kyselyyn vastanneiden määrä lopullisesta otoksesta, josta on poistettu alkuperäisestä otoksesta tavoittamatta jääneet. Kuviossa 4 on havainnollistettu kyselyn näytteen muodostumista. Alkuperäisestä otoksesta, 4001, tavoittamatta jäi 4 henkilöä, jolloin lopulliseksi otokseksi muodostui 3997.

Kuvio 6. Otos ja lopullisen näytteen muodostuminen.

Lomakkeita palautui yhteensä 1742 kappaletta. Lopullisen otoksen ollessa 3997, muodostuu vastausprosentiksi 44 prosenttia. Vastausprosentti on laskenut hieman edellisistä vuosista, sillä vuonna 2014 se oli 46 ja vuonna 2009 49 (Koivula, Räsänen & Sarpila 2015). Muihin viime vuosina julkaistuihin kyselytutkimuksiin nähden vastausprosentti on tavanomainen, ellei jopa hyvä (vrt. Sivonen ym. 2018, Koivula ym. 2017, ISSP 2019, Kunttu ym. 2016). Tästä huolimatta 56 prosentin kato saattaa vääristää tuloksia ainakin joitakin aineiston osajoukkoja tarkasteltaessa. Aineiston edustavuutta ja sen perusteella käytettäviä painomuuttujia arvioidaan tarkemmin seuraavassa alaluvussa.

Aineiston luotettavuutta parantaa kuitenkin se, että yksittäisten kysymysten kohdalla tämän vuoden kyselyssä on vähemmän puuttuvia havaintoja kuin aikaisempina tutkimusvuosina. Esimerkiksi vastaajan ikää, sukupuolta ja siviilisäätystä koskeviin kysymyksiin

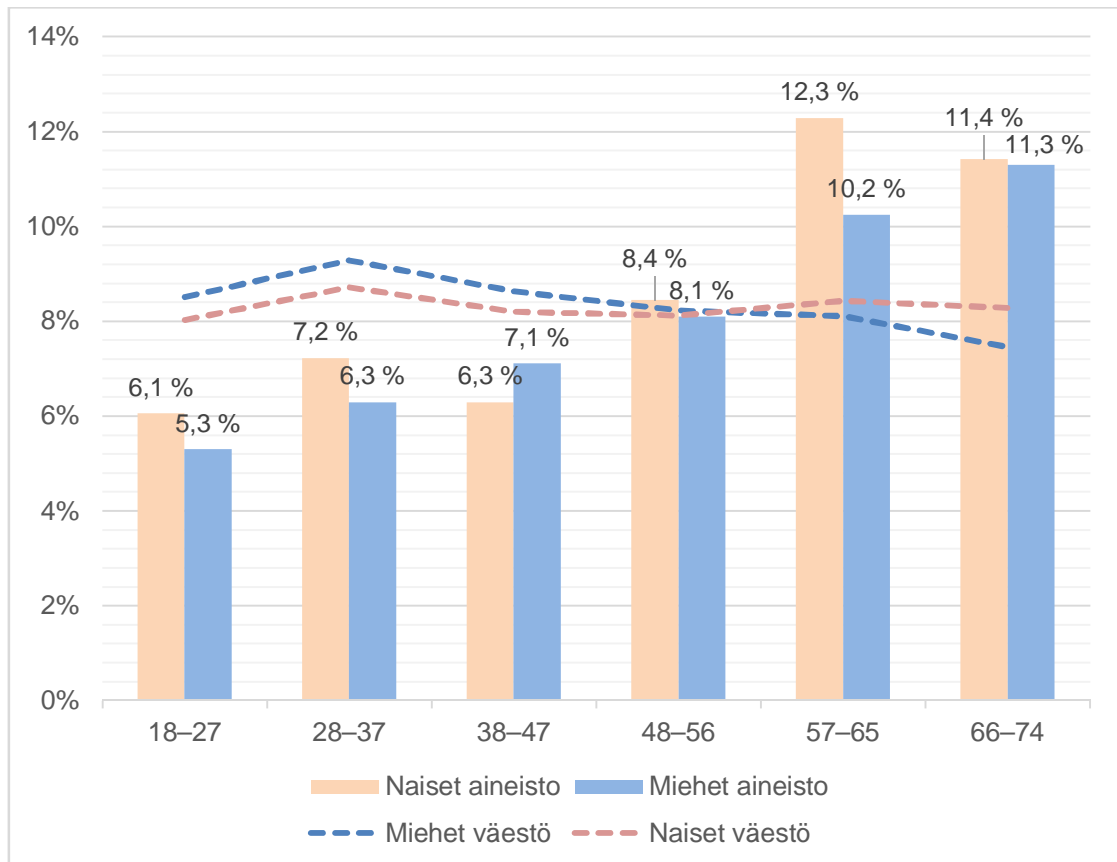
on vastattu lähes 100 prosenttisesti. Erityisen hyvin on vastattu koulutustasoa tiedustelevaan kysymykseen (99,4 %) verrattuna aikaisempiin vuosiin. Huomionarvoista on myös se, että tämän vuoden kyselyssä vastaajista lähes 90 prosenttia on ilmoittanut ammattinsa, kun aikaisempina vuosina ammattikysymyksessä puuttuvien vastausten osuus on ollut yli 20 prosenttia. Mielipiteitä tiedustelevissa kysymyksissä puuttuvien vastausten osuus on vain prosentin luokkaa, mikä on myös paremmin kuin aikaisempina tutkimusvuosina.

3.2 Aineiston edustavuus

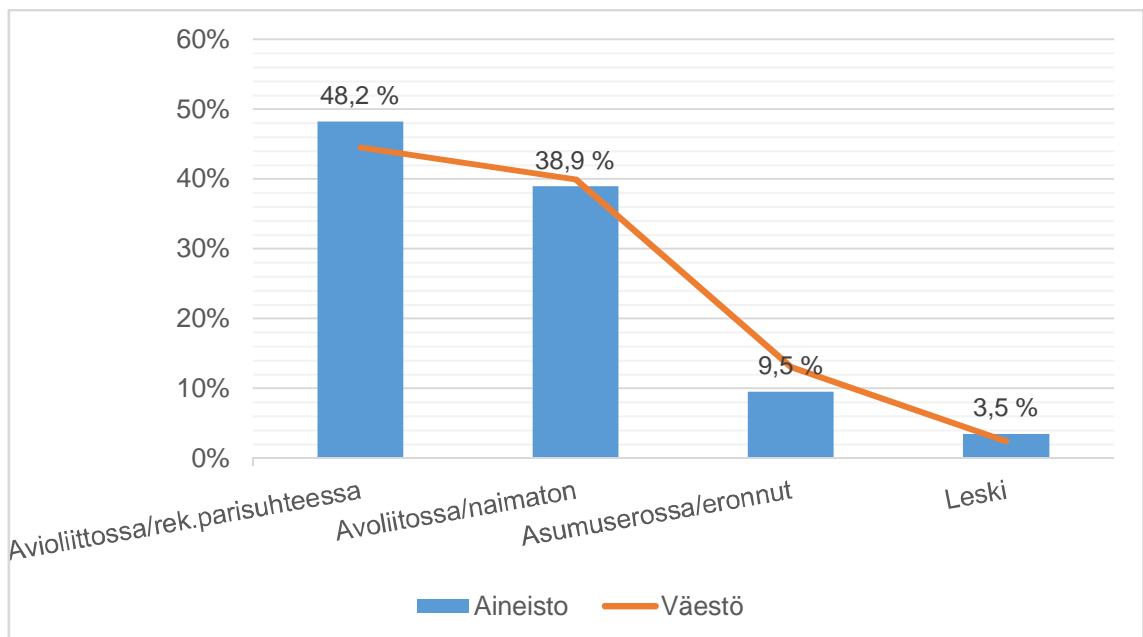
Aineiston edustavuutta on tarkasteltu iän ja sukupuolen, siviilisäädyn, asuinalueen, koulutuksen sekä ammattiaseman suhteen. Edustavuustarkasteluissa aineistoa on verrattu Tilastokeskuksen Suomen väestöä kuvaaviin tietoihin, jotka on kerätty Tilastokeskuksen PxWeb-tietokannasta (SVT 2019). Väestötietojen keräämisessä on huomioitu mahdollisin osin kyselyn kohdeikäryhmä, 18–74-vuotiaat. Seuraavassa aineiston edustavuustarkasteluja esitetään kuvioiden avulla.

Kuviossa 7 on esitetty aineiston edustavuus suhteessa väestöön sukupuolen ja vastaajien iän osalta. Ikäluokat on jaettu iän perusteella ositetun otannan mukaisiin ryhmiin. Aineistoa on verrattu vuoden 2018 väestötietoihin. Kuten kuviosta 7 näkyy, on aineisto jonkin verran vääristynyt niin iän kuin sukupuolenkin suhteen. Nuoremmat ikäluokat ovat aineistossa aliedustettuina, kun taas vanhemmat ikäluokat ovat yliedustettuina. 48–56-vuotiaiden ikäluokka on melko hyvin edustettuna, kun taas sitä nuoremmat ikäluokat ovat ali- ja vanhemmat yliedustettuja. Vanhempien ikäluokkien painottuminen kyselyiden vastaajissa on yleinen ilmiö muissakin viime aikoina tehdyissä kyselytutkimuksissa (Sivonen ym. 2018, Koivula ym. 2017).

Lisäksi naiset ovat hieman yliedustettuina, sillä kyselyyn vastanneista noin 52 prosenttia on naisia, vaikka väestössä naisia on vain noin 50 prosenttia. Naisten yliedustus näkyy kaikissa ikäluokissa vanhinta ikäluokkaa, 66–74-vuotiaita, lukuun ottamatta, mutta korostuu etenkin nuorimpien ikäluokkien kohdalla. Nuoret miehet ovat olleet erityisen hankalasti tavoitettava ryhmä myös aiempina tutkimusvuosina (Koivula ym. 2015).

Kuvio 7. Aineiston edustavuus suhteessa väestöön iän ja sukupuolen mukaan.

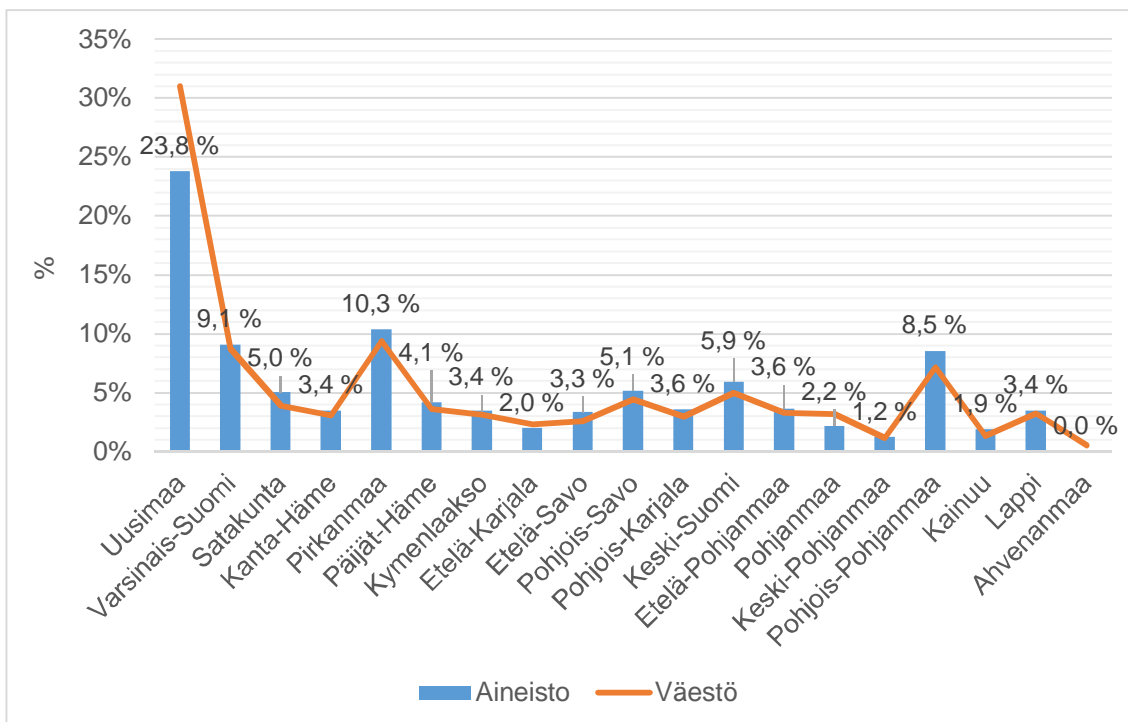

Kuvio 8. Aineiston edustavuus suhteessa väestöön siviilisäädyn mukaan.

Kuviossa 8 on tarkasteltu aineiston edustavuutta suhteessa 18–74-vuotiaaseen väestöön siviilisäädyn mukaisesti. Tarkastelussa on käytetty vuoden 2018 väestötietoja. Kyselylomakkeella siviilisäätyny kysyttiin viisiluokkaisesti: vastausvaihtoehtoja olivat naimaton, avoliitossa, avioliitossa/rekisteröidyssä parisuhteessa, eronnut ja leski. Tilastokeskus ei tilastoi avoliitossa asuvien määrää erikseen, joten heidät liitettiin edustavuustarkastelussa naimattomiin Tilastokeskuksen luokituksen mukaisesti.

Kuviosta 8 nähdään, että aineisto edustaa eri siviilisäätyny melko hyvin. Avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa olevat ovat aineistossa hieman yliedustettuina, sillä heitä on vastanneista 48 prosenttia, kun taas väestöstä heitä on 45 prosenttia. Sen sijaan avoliitossa olevat tai naimattomat sekä eronneet tai asumuserossa olevat ovat aineistossa hieman aliedustettuja. Varsinkin avoliitossa elävien ja naimattomien suhteen ero aineiston ja väestön välillä on kuitenkin pieni, sillä heitä on aineistossa 39 prosenttia ja väestössä 40 prosenttia. Eronneita tai asumuserossa olevia on aineistossa 10 prosenttia, ja väestössä 13 prosenttia. Lesket ovat aineistossa hienoisesti yliedustettuina, sillä heitä on aineistossa noin 4 prosenttia, mutta väestössä noin 3 prosenttia.

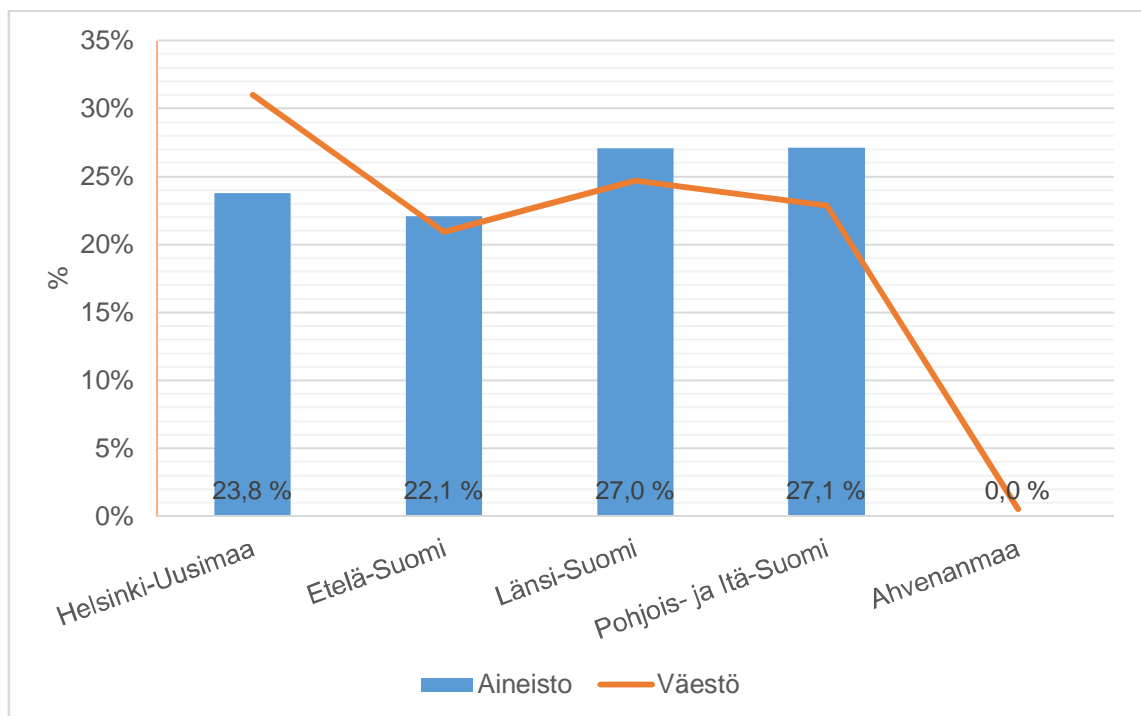
Aineiston maantieteellistä edustavuutta tarkasteltiin vertaamalla vastaajien asuinpaikkaa 18–74-vuotiaan väestön asuinpaikkoihin, paitsi kaupunkimaisiin ja maaseutumaisiin kuntiin jakautumista mittaavan muuttujan kohdalla, jossa mukana on koko väestö ikään katsomatta. Väestötiedoista käytettiin uusimpia, vuoden 2018 tietoja. Aineiston osalta asuinpaikkatieto on saatu kysymällä vastaajien postinumeroa.

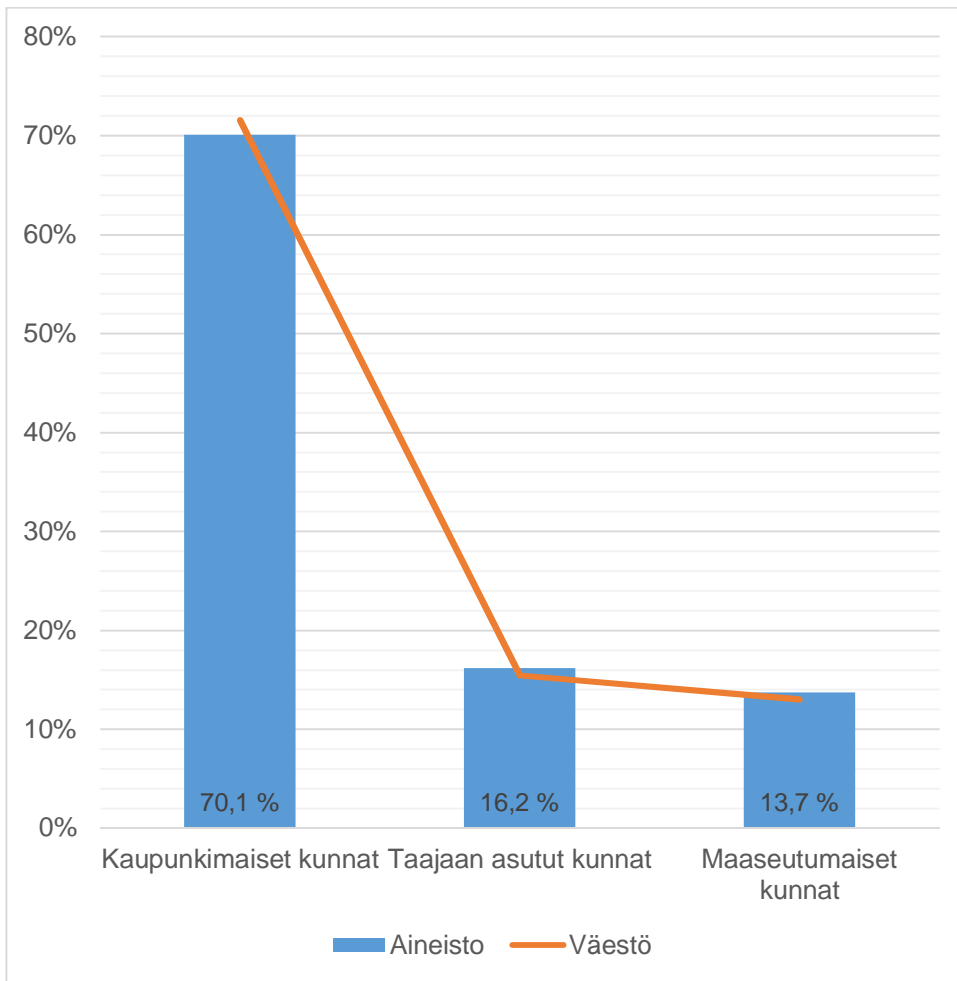
Kuvio 9. Vastaajien asuinmaakunnat ja väestön jakautuminen maakunnittain.

Kuviosta 9 nähdään, että aineisto edustaa väestöä maakunnittain melko hyvin. Uusimaa on aineistossa aliedustettuna, kun taas monet pienemmät maakunnat hieman yliedustettuina. Kyselyn vastaajista Uudeltamaalta on 24 prosenttia, kun taas koko väestöstä Uudellamaalla asuu 31 prosenttia. Ahvenanmaalta aineistossa ei ollut ainuttakaan vastaajaa, vaikka koko Suomen väestöstä Ahvenanmaalla asuu vain puoli prosenttia. Tämä selittyy sillä, että ruotsinkielinen väestö on jätetty otannasta kokonaan ulkopuolelle. Ruotsinkielisten puuttuminen selittänee myös Pohjanmaan hienoista aliedustusta, sillä kyselyn vastaajista Pohjanmaalla asuu 2 prosenttia, kun taas koko väestöstä 3 prosenttia. Muiden maakuntien osalta kyselyyn vastanneiden jakaantuminen prosentuaalisesti on nähtävissä kuviosta.

Kuviossa 10 on kuvattu vastaajien asuinpaikkoja suuralueittain suhteessa väestöön. Kuten kuviosta näkyy, vastaajista 24 prosenttia asuu Helsinki-Uusimaan suuralueella, 22 prosenttia Etelä-Suomen suuralueella, 27 prosenttia Länsi-Suomen suuralueella ja 27 prosenttia Pohjois- ja Itä-Suomen suuralueella. Väestöön nähden Helsinki-Uusimaan suuralue on jonkin verran aliedustettuna, sillä koko väestöstä siellä asuu 31 prosenttia. Etelä-Suomen suuraluetta aineisto edustaa melko hyvin, kun taas Länsi- sekä Pohjois- ja Itä-Suomen suuralueet ovat jonkin verran yliedustettuina. Länsi-Suomen suuralueella väestöstä asuu 25 prosenttia ja Pohjois- ja Itä-Suomen suuralueella 23 prosenttia.

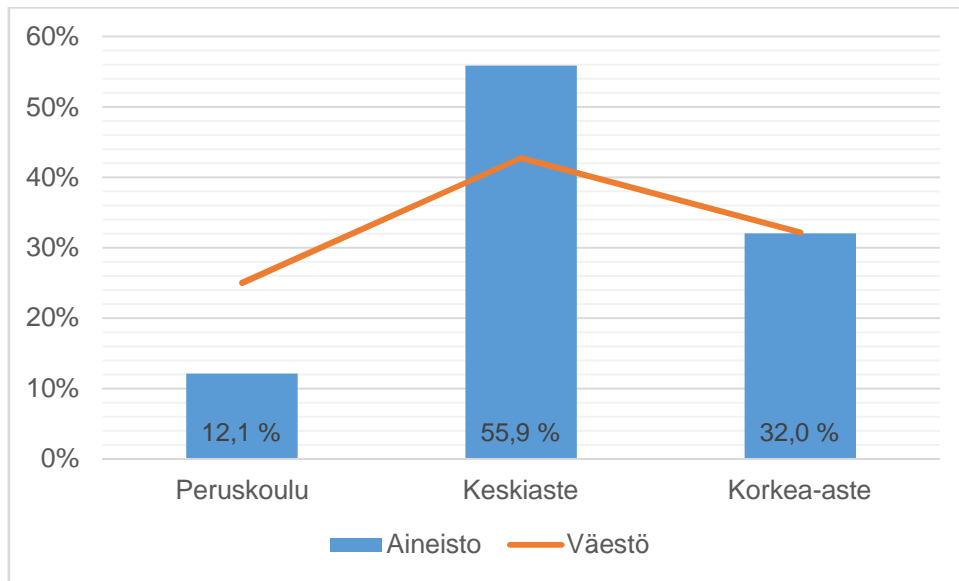
Kuvio 10. Vastaajien ja väestön asuinpaikat suuralueittain.

Kuvio 11. Vastaajien asuinpaikka kaupunki-maaseutu-jaottelun mukaisesti suhteessa väestöön.

Kuviossa 11 on esitetty kyselyn vastaajien asuinpaikka kaupunki–maaseutu jaottelun mukaisesti suhteessa koko väestöön. Vastaajista 70 prosenttia asuu kaupunkimaisissa kunnissa, 16 prosenttia taajaan asutuissa kunnissa ja 14 prosenttia maaseutumaisissa kunnissa. Kuten kuviosta nähdään, tämä edustaa melko hyvin myös koko väestön asuin-kuntia.

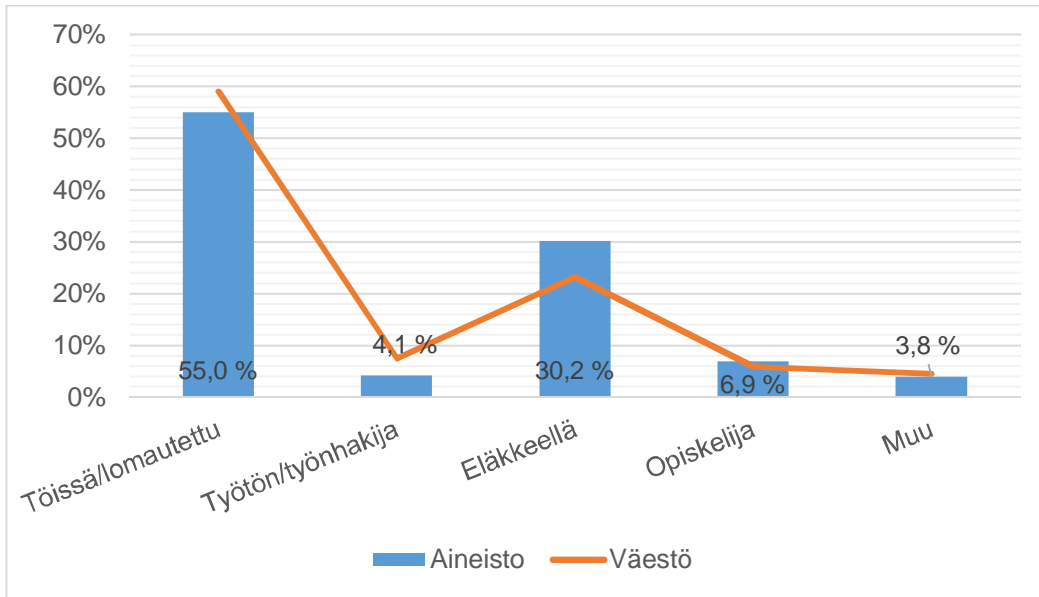
Sosioekonomisista muuttujista edustavuustarkasteluun mukaan otettiin koulutusaste sekä pääasiallinen toiminta. Koulutusastetta tarkasteltiin karkealla kolmiluokkaisella muuttujalla: perusaste, keskiaste ja korkea-aste. Väestöä kuvaava tieto on vuodelta 2017, ja siinä ovat mukana kaikki yli 18-vuotiaat suomalaiset, eli myös kyselyn kohderyhmää vanhemmat kansalaiset, mikä saattaa vääristää vertailua hieman. Kuviosta 12 nähdään, että vain peruskoulun suorittaneet ovat aineistossa selvästi aliedustettuina, sillä heitä on vastaajista 12 prosenttia, mutta koko väestöstä 25 prosenttia. Osa tästä selittynee vanhimpien ikäluokkien puuttumisella aineistosta. Keskiasteen suorittaneet sen sijaan ovat aineistossa selvästi yliedustettuina, sillä heitä on vastaajista 56 prosenttia, mutta väestöstä 43 prosenttia. Korkea-asteen suorittaneita vastaajista on 32 prosenttia, mikä vastaa erittäin hyvin väestöä.

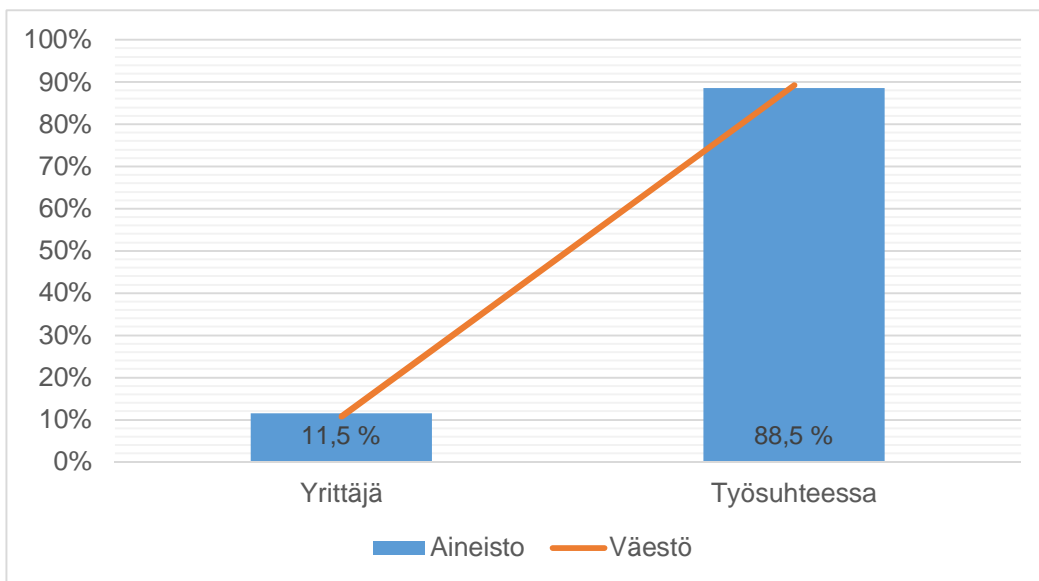
Kuvio 12. Vastaajien koulutusaste suhteessa väestöön.

Kuviossa 13 on tarkasteltu vastaajien pääasiallista toimintaa suhteessa koko väestöön. Väestötason tarkastelussa mukana ovat 18–74-vuotiaat, ja tieto on vuodelta 2017. Vastaajissa hieman aliedustettuina ovat työlliset, joita on vastaajista 55 prosenttia ja koko väestöstä 59 prosenttia, sekä työttömät, joita vastaajista on 4 prosenttia ja koko väestöstä noin 8 prosenttia. Sen sijaan eläkeläiset ovat yliedustettuina, sillä heitä on vastaajista 30 prosenttia, mutta koko väestöstä 23 prosenttia. Opiskelijoita on vastanneista 7 prosenttia, ja tämä edustaa melko hyvin koko väestöä, josta opiskelijoita on 6 prosenttia. Muut-ryhmään vastaajista kuuluu 4 prosenttia, mikä vastaa melko hyvin väestön vastaavaa osuutta.

Kuviossa 14 on tarkasteltu työllisten työntekijöiden ja yrittäjien määrää kyselyn vastaajissa ja koko väestössä. Väestöä koskevat tiedot ovat vuodelta 2016, ja mukana ovat 18–74-vuotiaat. Kyselyyn vastanneista työllisistä yrittäjiä on 12 prosenttia ja työsuhteessa olevia 89 prosenttia. Tämä vastaa hyvin myös koko väestön tilannetta.

Kuvio 13. Vastaajien pääasiallinen toiminta suhteessa väestöön.

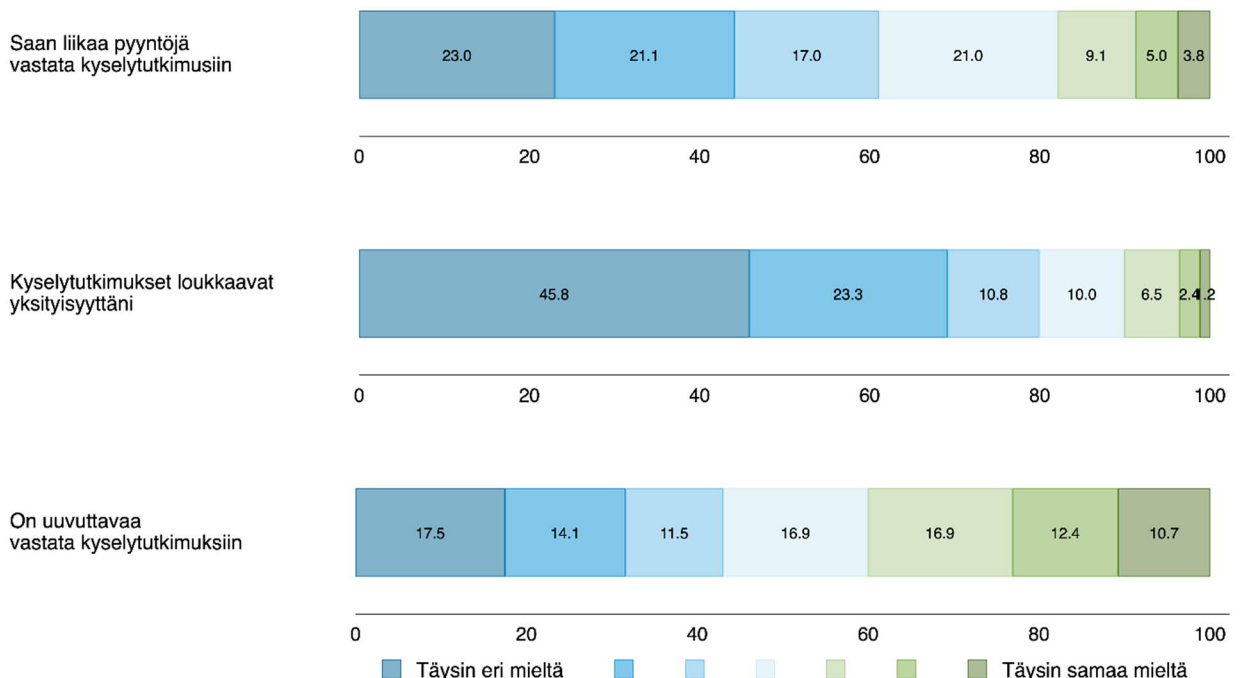
Kuvio 14. Yrittäjien ja työsuhteessa olevien osuus työllisistä kyselyn vastaajissa ja väestössä.

Edustavuustarkastelun pohjalta aineistoon luotiin painomuuttujat, joiden avulla on mahdollista kontrolloida aineiston valikoitumista iän ja sukupuolen suhteen. Otopaino-muuttuja on luotu ositetun otannan mukaisesti ikäryhmittäin, ja sillä on mahdollista vähentää eri ikäryhmien erilaisten vastausprosenttien vaikutusta analyysiin. Väestöpaino-muuttujassa mukana ovat sukupuoli ja niin ikään ositetun otannan mukaiset ikäryhmät, mutta otosta on korjattu käyttämällä väestötietoja. Väestöpaino2-muuttujassa on kontrolloitu sukupuoli sekä vastaajien ikä vuoden tarkkuudella, joten sitä on mahdollista käyttää myös muunlaisten ikäryhmittelyjen kanssa.

4 ASEENTEET KYSELYTUTKIMUKSIA KOHTAAN

Kyselyn lopuksi tiedustelimme vastaajilta heidän asenteistaan kyselytutkimuksia kohtaan. Hyödynsimme kyselyssä de Leeuwin johtaman tutkimusryhmän (2010) kehittämää mittaria, joka sisältää kolme erillistä osakokonaisuutta, jotka muodostuvat yhdeksästä erillisestä kysymyksestä. Esitämme seuraavaksi kuvailevia tuloksia kustakin osakokonaisuudesta tarkastelemalla yksittäisten kysymysten jakaumia. Lopuksi tarkastelemme, miten vastaaminen eri osakokonaisuuksiin vaihtelee ikäluokittain.

Kolmessa ensimmäisessä kysymyksessä tiedusteltiin, miten vastaaja kokee kyselytutkimukset taakaksi. Heiltä pyydettiin arviota väitteisiin ”On uuvuttavaa vastata kyselytutkimuksiin”, ”Kyselytutkimukset loukkaavat yksityisyyttäni” ja ”Saan aivan liikaa pyyntöjä vastata kyselytutkimuksiin”. Kuviossa 15 on esitetty väestötason jakaumat vastauksista. Vastaajat eivät yleisesti ottaen kokeneet, että kyselyjä lähetetään heille liikaa, vaan selkeästi yli puolet kallistui päinvastaiseen mielipiteeseen. Vastaajat eivät myöskään yleisesti kokeneet kyselytutkimusten loukkaavan heidän yksityisyyttään, kun selkeästi yli puolet vastaajista kallistui olemaan eri mieltä väitteen kanssa. Sen sijaan merkittävä osa vastaajista koki pitkät kyselyt uuvuttavaksi.

Kuvio 15. Väitteitä kyselytutkimuksesta taakkana vastaajalle, väestötason jakaumat %.

Toisessa mittarissa arvioidaan vastaajien kokemuksia kyselytutkimusten merkityksestä ja arvokkuudesta. Vastaajilta tiedusteltiin kokevatko, että ”Kyselytutkimukset ovat yhteiskunnallisesti tärkeitä”, ”Kyselytutkimuksista saaduista tiedoista voidaan oppia paljon” ja ”Kyselytutkimuksiin vastaaminen on ajanhukkaa”. Kuviossa 16 on esitetty vastausten jakaumat. Tulkinnan helpottamiseksi käänsimme viimeisen väitteistä toisinpäin. Valtaosa vastaajista oli sitä mieltä, että kyselytutkimukset ovat yhteiskunnallisesti tärkeitä ja niiden pohjilta saaduista tiedoista voidaan oppia. Vastaajat myös pääasiallisesti kokivat, että kyselytutkimuksiin osallistuminen ei ole ajanhukkaa.

Kuvio 16. Väitteitä kyselytutkimusten arvokkuudesta ja merkityksestä, väestötason jakaumat %.

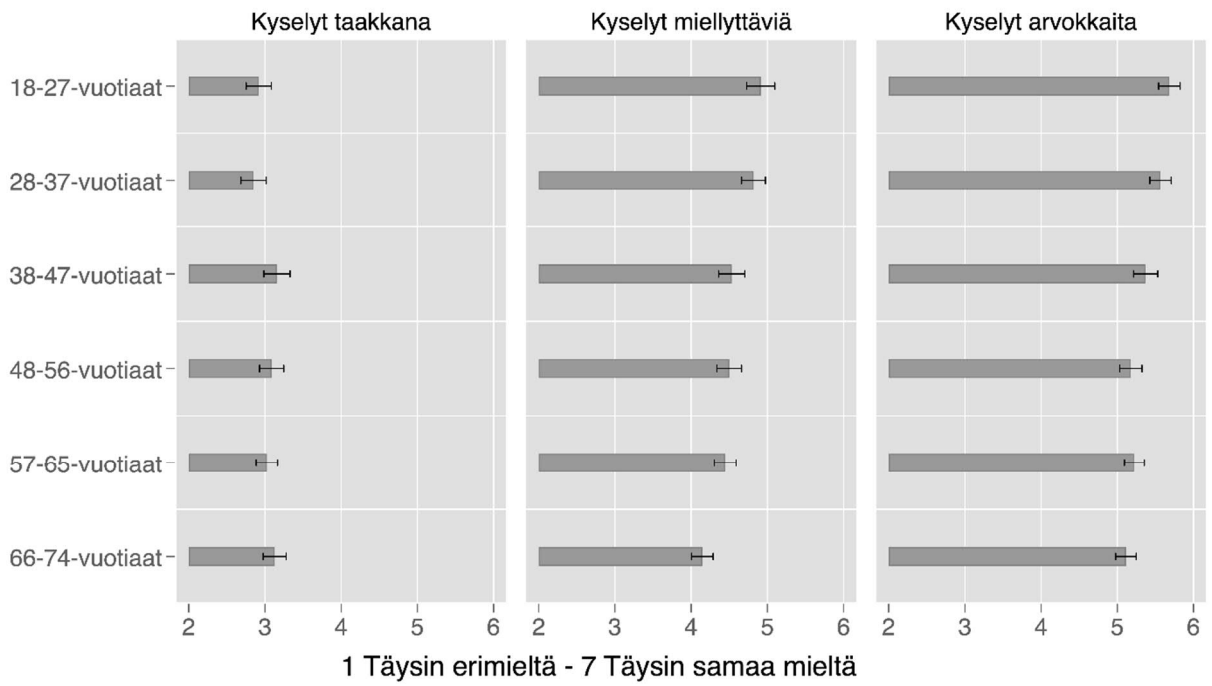
Viimeisessä mittarissa pureudutaan kyselytutkimusten täyttämisen mielekkyyteen ja siihen kokevatko vastaajat paperi- vai verkkolomakkeet mielekkäiksi. Esitimme väitteet: ”Kyselytutkimuksiin vastaaminen on kiinnostavaa”, ”Koen mielekkääksi vastata kyselytutkimuksiin verkkolomakkeella” ja ”Koen mielekkääksi vastata kyselytutkimuksiin paperilomakkeella”. Vastaukset on esitetty kuviossa 17. Tulosten perusteella verkko- ja paperilomakkeella vastaaminen koetaan yhtä mielekkääksi tai epämiellekkääksi. Positiivista on havaita, että merkittävä enemmistö vastaajista oli sitä mieltä, että kyselytutkimuksiin osallistuminen on kiinnostavaa.

Kuvio 17. Väitteitä kyselytutkimusten mielekkyydestä, väestötason jakaumat %.

Lopuksi tarkastelemme vielä, miten yksittäisistä kysymyksistä muodostetut summamuuttujat vaihtelevat ikäluokittain. Kuviossa 18 on esitetty tulokset. Yleisesti näyttäisi siltä, että nuoremmat vastaajat suhtautuvat hieman positiivisemmin kyselytutkimuksiin kuin vanhimmat vastaajat. Tarkasteltaessa kyselyjä taakkana ikäluokkien väliset erot olivat hyvin maltilliset. Sen sijaan kahden muun summamuuttujan kohdalla iän vaikutus näytti olevan lineaarinen, kun nuoret vastaajat kokevat vanhempia todennäköisemmin kyselyt miellyttävinä ja arvokkaina.

Kaiken kaikkiaan väitteiden vastausten tulkinnassa on huomioitava se, että kyselyyn on lähtökohtaisesti valikoitunut todennäköisesti sellaisia vastaajia, jotka suhtautuvat myönteisesti kyselytutkimuksiin. Tulevissa tutkimuksissa kyseisiä mittareita voidaan kuitenkin hyödyntää esimerkiksi, kun tehdään vastauskohtaista katoanalyysiiä ja vertaillaan paperi- ja verkkovastaajien välisiä eroavuuksia.

Kuvio 18. Kyselytutkimusasenteet summamuuttujina iän mukaan.

5 AINEISTON ARVIOINTIA

5.1 Lomaketutkimus

Internetin käytön yleistymisen on asettanut lomaketutkimusta tekevät tutkijat uusien haasteiden eteen. Kun yhä suurempi osa väestöstä viihtyy internetin parissa, perinteiset kyselytutkimukset kärsivät vastaajakadosta. Vastaamatta jättämisestä on muodostunut aivan erityinen ongelma viimeisten 10–15 vuoden aikana. Jos vielä 90-luvun alkupuolella tutkimuslaitosten ja yliopistojen toteuttamissa postikyselyissä oli realistista odottaa 70–80 prosentin palautumaa (Alkula & al. 1994), on monissa viimeaikaisissa väestötason postikyselytutkimuksissa jouduttu tyytymään alle 50 prosentin vastausosuuksiin (Koivula ym. 2019).

Alhaisista vastausprosentista huolimatta survey-tutkimus on edelleen tärkeimpiä sosiaalitieteellisen tutkimuksen tiedonkeruumenetelmiä. Niin sanottu yhdistelmä tiedonkeruu, jolla viitataan kahden tai useamman eri keruumenetelmän yhdistämiseen samassa kyselytutkimuksessa, on viime vuosikymmenen aikana lisääntynyt merkittävästi Suomessa (Räsänen & Sarpila 2013; Koivula ym. 2016). Nykyisissä postikyselytutkimuksissa verkkovastausmahdollisuus tarjotaan niin julkisten tutkimuslaitosten kuin yliopistojen postikyselyvastaajille lähes poikkeuksetta.

Postikyselyillä on kuitenkin edelleen vakaa asema lomaketutkimuksen piirissä, vaikka suomalaiset eivät enää täytäkään kyselylomakkeita yhtä innokkaasti kuin viime vuosituhanella. Tämä on osaltaan johtanut siihen, että yhä useampia ilmiöitä on siirretty tutkimaan laadullisin keinoin tai hyödyntämällä monessa tapauksessa vain epäsuorasti yksilöiden arkea kuvaavia rekisteriaineistoja. Vastausinnokkuudessa havaittu lasku heijastuu suoraan myös taloudellisten resurssien uudelleenarviointeihin ja uusien tiedonkeruumenetelmien hyödyntämiseen. Mikäli tavoitteena on kerätä esimerkiksi koko aikuisväestöä tai aktiiviväestöä mahdollisimman hyvin edustava aineisto, on postikysely usein ainoa vaihtoehto. Verkkolomakevaihtoehdon tarjoaminen tuo ainoastaan marginaalisen lisäyksen tiedonkeruun kustannuksiin, koska esimerkiksi yliopistoilla käytössä olevat internetpohjaiset kyselytyökalut ovat lähtökohtaisesti tutkijoiden vapaassa käytössä. Uusia tiedonkeruutekniikoita hyödyntämällä saavutetaan suurempi kustannustehokkuus kuin perinteisillä. Sähköisellä lomakkeella voidaan esimerkiksi ohjata vastaajat sellaisten kysymysten ohi, jotka eivät heitä koske. Näin ollen pienellä vaivalla otokseen valikoituneita vastaajia voidaan palvella paremmin tarjoamalla heille yhden vaihtoehdon sijaan kaksi vaihtoehtoista tapaa vastata kyselyyn.

Eri asia kuitenkin on, tarttuvatko vastaajat heille tarjottuun mahdollisuuteen vastata kyselyyn verkossa. Suomi-kyselyissä verkkolomakevastaajien osuus on kasvanut merkittävästi vasta kahden viimeisen tiedonkeruun aikana: verkkovastaajien osuus on kolminkertaistanut vuodesta 2009. Vaikka internetvastaamisen suosio on jonkin verran lisääntynyt, valitsee valtaosa vastaajista edelleen paperilomakkeen sähköisen lomakkeen

sijaan. Verkkovastaamisinnokkuuden kasvu tuntuu kuitenkin luonteelta väestön muutuneiden internetin käyttötapojen valossa. Huomionarvoista on myös, että verkkovastauksien absoluuttinen osuus otoksesta on kasvanut, vaikka koko kyselyn vastausprosentti on laskenut. Siinä mielessä verkkokysely näyttäisi toimivan erityisesti täydentävänä tiedonkeruumenetelmänä.

5.2 Tutkimuksen edustavuus ja laatu

Empiirisessä tutkimuksessa aineistojen avulla tehtävien päätelmien kannalta on tärkeää tietää, kuinka hyvin aineistot edustavat sitä perusjoukkoa, johon tulokset halutaan yleistää. Sosiaalitieteellisissä tutkimuksissa oletetaan, että ihmisten kokemukset ja näkemykset vaihtelevat suuresti elämäntilanteiden ja yhteiskunnallisen aseman mukaan. Siksi on esimerkiksi aivan eri asia tarkastella suomalaisten käsityksiä vapaa-ajan käyttötarkoituksista kuin sitä, millä tavalla käsitykset poikkeavat eri väestöryhmien välillä.

Suomalaisten yleisistä käsityksistä saadaan verrattain luotettava kuva huomattavasti pienemmällä otoksella kuin vaikkapa koko Suomen eri-ikäisistä miehistä ja naisista. Suomalaisten näkemyksiä esimerkiksi taloudellisesta tilanteesta voidaan kartoittaa periaatteessa muutamilla kymmenillä vastauksilla. Tilanne on kuitenkin toinen, jos olemme kiinnostuneita esimerkiksi siitä, kuinka Helsingissä ja Turussa asuvat keski-ikäiset lapsiperheet arvostavat kaupunkikeskustansa palveluja. Tällöin huomiota tulee kiinnittää paitsi vastaajien ikään ja asuinpaikkaan, myös kotitalouden rakenteisiin. Tämä tarkoittaa sitä, että mitä yksityiskohtaisempaa informaatiota tavoitellaan, sitä enemmän vaatimuksia aineistolle tulee asettaa. Sama koskee tietysti sitä, millaisia asioita ja millä tavalla niitä on kyselyssä oikeastaan kysytty. On eri asia kysyä ihmisten asennoitumista eettiseen kulutukseen ja kestävään kehitykseen kuin kysyä ihmisten todellisista kulutusvalinnoista tai toteutuneista ympäristöteoista.

Pelkästään edelliset seikat osoittavat, että edustavuusongelmat ovat usein erilaisia eri tutkimuskysymyksissä, joten tähän liittyviä aineistovaatimuksia on mahdoton käsitellä seikkaperäisesti tässä yhteydessä. Olennaista Suomi 2019 -kyselyaineistossa kuitenkin on, että sen avulla on mahdollista saada tietoa monista sellaisista kysymysalueista, joita ei koko väestöä edustavilla aineistoilla muutoin pysty tarkastelemaan.

Erityisen tärkeä aineisto on kulutus- ja elämäntapakysymysten tarkastelussa sekä velkaantumista, taloudellista toimeentuloa ja sosiaalista huono-osaisuutta koskevien ongelmien kartoittamiseen. Näihin ongelmiin keskittyneet survey-tutkimukset painottuvat pääasiassa taloudellisen hyvinvoinnin ja köyhyyden esiintymisen yleisyyden arvioimiseen – ainakin Suomessa. Kansainvälisen tutkimustiedon valossa kuitenkin myös muut asiat kuten yksilön sosiaaliset suhteet ja kulutusmahdollisuudet ovat hyvinvoinnin tärkeitä osatekijöitä (esim. Diener & Seligman 2004; Keipi ym. 2018; Räsänen 2008; Rees Jones & Hyde 2008). Tällaisten tekijöiden merkitys on korostunut keskimääräisen eliniän piden-

tyessä ja elämäntapojen muuttuessa yhä kulutuskeskeisemmäksi. Erityisesti ajalliset vertailututkimukset ovat tällaisista kysymyksistä verrattain harvinaisia. Suomi 1999, 2004, 2009 ja 2014 -aineistot tarjoavatkin uudentyyppisiä avauksia sosiaalisen hyvä- ja huono-osaisuuden tarkasteluun eri näkökulmista.

Kyselyaineistojen käytön kritiikki kohdistuu edustavuuskysymysten lisäksi kysymysten laatuun. Kirjallisuudessa on käyty paljon keskustelua kysymysmuotoilujen vaikutuksista vastausjakaumiin (esim. Litwin 1995; Koivula ym. 2019) sekä kysymystyyppien vaihtoehtoisista tulkinnoista eri vastaajien kesken (Johnson & Morgan 2016; Kitchenham & Pfleeger 2002). Suomi-kyselyiden muotoilut on tehty sellaisiksi, että ne ymmärretään mahdollisimman samansuuntaisesti eri vastaajaryhmien kesken. Lisäksi erilaisia sivistysanoja tai teknisiä termejä on vältetty aina kun se on suinkin ollut mahdollista.

Kyselyaineisto sisältää informaatiota yksilöiden tekemistä valinnoista arkielämän eri tilanteissa sekä identifioitumisesta lähiympäristöönsä ja erilaisiin yhteiskunnallisiin instituutioihin. Nämä ovat teemoja, joita on kvantitatiivisilla aineistoilla tarkasteltu vähän. Tässä mielessä Suomi 2019 -aineisto tarjoaa hyvät edellytykset kulutusyhteiskunta- ja elämäntapateemojen systemaattiseen ja koko suomenkielistä väestöämme edustavaan tarkasteluun. Vastaavalla tavalla tiedot vastaajan, vastaajan puolison sekä vastaajien vanhempien ammatista mahdollistavat yhteiskunnallisten asemien ”periytyvyyttä” koskevien argumenttien empiirisen testaamisen.

Yleisten elämäntapa- ja elinolokysymysten ohella uutta tieto- ja viestintäteknikkaa koskevat osiot tarjoavat monipuolista informaatiota esimerkiksi suhtautumisesta tietokoneisiin, matkapuhelimiin ja muihin viestintäteknologisiin laitteisiin. Aineiston avulla on esimerkiksi mahdollista verrata perinteisiä medioita, kuten televisiota tai sanomalehteä, koskevia asenteita tietoyhteiskunnalle tyypillisiä laitteita koskeviin asenteisiin. Postikyselyaineisto tavoittaa myös sellaisia henkilöitä, jotka eivät käytä lainkaan tietokonetta tai internetiä.

Edellisten seikkojen lisäksi aineisto mahdollistaa myös ajallisten vertailujen tekemisen. Suomi 2014 -aineisto on pääosiltaan vertailukelpoinen aikaisemmin kerättyjen Suomi 2009, Suomi 2004 ja Suomi 1999 -kyselytutkimusaineistojen kanssa (ks. tarkemmin liite 3). Tällä perusteella aineisto on edustamansa teemojen osalta ainutlaatuinen ja monipuolisesti hyödynnettävissä useamman ajankohdan vertailuun tähtäävissä pitkittäistutkimuksissa.

Edelleen aineisto on havaintoyksikköjä koskevan lukumääränsä valossa suuri useimpiin suomalaisiin kysely- ja haastatteluaineistoihin nähden. Tässä voidaan korostaa lisäksi sitä, että aineisto edustaa koko suomenkielistä yksityiskotitalouksissa asuvaa aikuisväestöämme. Näin ollen Suomi 2019 -kyselytutkimus tarjoaa käyttökelpoisen aineiston niin koko suomenkielisen väestön kuin yksittäisiin väestöryhmiin (esim. nuoret, maaseudulla asuvat, korkeakoulututkinnon suorittaneet tai lapsiperheet) kohdistuvien tutkimuskysymysten tarkasteluun.

KIRJALLISUUS

- Alkula, T., Pöntinen, S., & Ylöstalo, P. (1994). *Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät*. Porvoo/Helsinki/Juva: WSOY.
- Leeuw, E. D., Hox, J. J., Lugtig, P., Vis, C., Göritz, A., Bartsch, S., & Engel, U. (2010). ‘Does Familiarity Breed Contempt? Measuring and Comparing Survey Attitude among New and Repeat Respondents Cross-culturally. In *63rd WAPOR Conference, Chicago, USA*.
- Diener, E. & Seligman, M.E.P. (2004). Beyond money: Toward an economy of well-being. *Psychological Science in the Public Interest*, 5, 1–31.
- EU 2016/679: EU:n tietosuoja-asetus. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0679>, haettu 26.11.2019.
- FSD (2019): Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston www-sivut. <https://www.fsd.uta.fi/fi/>, haettu 8.11.2019.
- Ganzeboom, H. B.G. & Treiman, D. J. (2010). International Stratification and Mobility File: Conversion Tools. <http://www.harryganzeboom.nl/ISMF/index.htm>, haettu 30.10.2019.
- ILO (2012). International Standard Classification of Occupations. ISCO-08. http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_172572.pdf, haettu 30.1.2015.
- ISSP (2019). ISSP 2018: uskonto IV: Suomen aineisto [koodikirja]. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [tuottaja ja jakaja].
- Johnson, R. L., & Morgan, G. B. (2016). *Survey scales: A guide to development, analysis, and reporting*. New York: Guilford Publications.
- Kitchenham, B. A., & Pfleeger, S. L. (2002). Principles of survey research: part 3: constructing a survey instrument. *ACM SIGSOFT Software Engineering Notes*, 27(2), 20-24.
- Keipi, T., Koironen, I., Koivula, A., & Räsänen, P. (2018). Assessing the social media landscape: Online relational use-purposes and life satisfaction among Finns. *First Monday*, 23(1).
- Koivula, A., Räsänen, P. & Sarpila, O. (2015). *Working Papers in Economic Sociology: Suomi 2014 – kulutus ja elämäntapa: Tutkimusseloste ja aineistojen 1999-2014 vertailua*. Turku: Turun yliopisto / sosiaalitieteiden laitos.

- Koivula, A., Räsänen, P. & Sarpila, O. (2016). Internet- ja paperilomakkeiden täyttäjät. Vastaustavan muutoksen ja merkityksen arviointia hyvinvointitutkimuksessa. *Yhteiskuntapolitiikka* 81(2), 174–185.
- Koivula, A., Räsänen, P., & Sarpila, O. (2019). Examining Social Desirability Bias in Online and Offline Surveys. In *International Conference on Human-Computer Interaction* (145–158). Springer, Cham.
- Koivula, A., Sirppiniemi, R., Koironen, I. & Oksanen, J. (2017). *Working Papers in Economic Sociology: Arkielämä ja osallistuminen -kyselyn tutkimusloste*. Turku: Turun yliopisto / sosiaalitieteiden laitos.
- Kunttu, K., Pesonen, T. & Saari, J. (2016) *Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tutkimuksia 48. Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2016*. Helsinki: Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö.
- Litwin, M. S. (1995). *How to measure survey reliability and validity*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Rees Jones, I. & Hyde, M. (2008). *Ageing in a consumer society: From passive to active consumption in Britain*. Bristol: Polity Press
- Räsänen, P. & Sarpila, O. (2013). Internet-lomake vai ei? Sähköinen kyselylomake postikyselyitä täydentävänä tiedonkeruun menetelmänä. Teoksessa Laaksonen, S. & Matikainen, J. & Tikka, M. (toim.), *Otteita verkosta – verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Tampere: Vastapaino.
- Räsänen, P. (2008). Kulutuksen yksilöllistyminen sosiologisessa tutkimuksessa. Teoksessa K. Ahlqvist ym. (toim.), *Kulutuksen pitkä kaari. Niukkuudesta yksilöllisiin valintoihin*. Helsinki: Gaudeamus
- Sarpila, O. & Räsänen, P. & Erola, J. & Kekki, J. & Pitkänen, K. (2010): *Suomi 2009. Tutkimusloste ja aineistojen 1999–2009 vertailua*. Turku: Turun yliopisto / sosiaalitieteiden laitos.
- Sivonen, J., Koivula, A., Saarinen, A. & Keipi, T. (2018) *Working Papers in Economic Sociology: Research Report on the Finland in the Digital Age -survey*. Turku: Turun yliopisto / sosiaalitieteiden laitos.
- Suomen virallinen tilasto (SVT) (2019). Tilastokeskuksen PxWeb-tietokannat <https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/>, haettu 15.10.2019.
- Tilastokeskus (2010). Ammattiluokitus 2010. <http://www.tilastokeskus.fi/meta/luokitukset/ammatti/001-2010/index.html>, haettu 30.1.2015.

LIITE 1. SUOMI 2019 -AINEISTON KOODIKIRJA JA PUUTTUVAT TIEDOT.

Muuttuja	Kysymys	Arvot	Puuttuvat, %
V1	Sukupuoli	1=mies 2=nainen	1,2
V2	Syntymävuosi		0,3
V3_b	Postinumero		1,1
V3_c	Kunta		
V3_d	Kuntaryhmä		
V3_e	Seutukunta		
V3_f	Maakunta		
V3_g	Suuralue		
V3_h	Kaupunki-maaseutu-luokitus		
V3	Asuinalue	1=taajama-/kaupunkialue 2=maaseutu	1,9
V4	Siviilisäätö	1=naimaton 2=avoliitossa 3=avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa 4=eronnut 5=leski	0,6
V5_1	Kuinka monta henkilöä kotitalouteesi kuuluu: yhteensä?		3
V5_2	Kuinka monta henkilöä kuuluu kotitalouteesi: 0–6-vuotiaiden lasten määrä?		64,6
V5_3	Kuinka monta henkilöä kuuluu kotitalouteesi: 7–17-vuotiaiden lasten määrä?		58,8
V5_4	Kuinka monta henkilöä kuuluu kotitalouteesi: kotona asuvien 18-vuotiaiden tai vanhempien lasten määrä?		62,3
V6	Onko sinulla muualla asuvia alle 18-vuotiaita lapsia?	1=ei 2=kyllä	9,5
V7	Onko sinulla muualla asuvia yli 18-vuotiaita lapsia?	1=ei 2=kyllä	3,2

V8	Onko sinulla perus- tai kansakoulun jälkeistä tutkintoa joltakin seuraavilta koulutuksen tasoilta?	1=ei muuta koulutusta 2=ammattikoulu 3=ylioppilas 4=opistotasoinen tai muu toisen asteen koulutus 5=ammattikorkeakoulututkinto 6=yliopistotutkinto 7=tohtorin tai lisensiaatin tutkinto 8=muu	1,5
V8_8	Onko sinulla perus- tai kansakoulun jälkeistä tutkintoa joltakin seuraavilta koulutuksen tasoilta: muu, mikä?		
V9	Mitä teet pääasiassa arkisin?	1=töissä (tai lomautettu) 2=työtön/työnhakija 3=opiskelen 4=eläkkeellä 5=muu	2,4
V9_4	Eläkkeellä, eläkelaji?		
V9_5	Muu, mikä?		
V10	Mikä on ammattisi?		10,9
ISCOv10	Vastaajan ammatti, ISCO-luokitus		
V11	Onko työsuhteesi?	1=vakinainen 2=määräaikainen 3=yrittäjä 4=muu	19,2
V11_4	Onko työsuhteesi: muu, mikä?		
V12a	Oletko viimeisen vuoden aikana ollut työttömänä?	1= En ole 2= Kyllä	20,1
V12b	Oletko viimeisen vuoden aikana ollut lomautettuna?	1= En ole 2= Kyllä	54,9
V13	Mikä on puolisosi ammatti?		36,4

ISCOv13	Vastaajan puolison ammatti, ISCO-luokitus		
V14	Mitä puoliso tekee pääasiassa arkisin?	1=töissä (tai lomautettu) 2=työtön/työnhakija 3=opiskelee 4=eläkkeellä 5=muu	35,2
V14_4	Eläkkeellä, eläkelaji?		
V14_5	Muu, mikä?		
V15a	Onko puoliso viimeisen vuoden aikana ollut työttömänä?	1= ei ole 2= kyllä	42,8
V15b	Onko puoliso viimeisen vuoden aikana ollut lomautettuna?	1=ei ole 2= kyllä	68,5
V16	Mikä oli isäsi pääasiallinen ammatti?		3,7
ISCOv16	Vastaajan isän ammatti, ISCO-luokitus		
V17	Entä äitisi?		3,4
ISCOv17	Vastaajan äidin ammatti, ISCO-luokitus		
V18a	Miten kuvailisit elämäntilannettasi tällä hetkellä seuraavien asioiden kohdalla: taloudellinen tilanne?	1=erittäin hyvä 2=hyvä 3=kohtalainen 4=huono 5=hyvin huono	0,7
V18b	Miten kuvailisit elämäntilannettasi tällä hetkellä seuraavien asioiden kohdalla: ammatillinen ja sosiaalinen asema?	1=erittäin hyvä 2=hyvä 3=kohtalainen 4=huono 5=hyvin huono	3,8
V18c	Miten kuvailisit elämäntilannettasi tällä hetkellä seuraavien asioiden kohdalla: osaaminen ja koulutus?	1=erittäin hyvä 2=hyvä 3=kohtalainen 4=huono 5=hyvin huono	4,3

V18d	Miten kuvailisit elämäntilannettasi tällä hetkellä seuraavien asioiden kohdalla: kulumahdollisuudet?	1=erittäin hyvä 2=hyvä 3=kohtalainen 4=huono 5=hyvin huono	2,6
V18e	Miten kuvailisit elämäntilannettasi tällä hetkellä seuraavien asioiden kohdalla: yleinen hyvinvointi?	1=erittäin hyvä 2=hyvä 3=kohtalainen 4=huono 5=hyvin huono	0,9
V19a	Minkälaisen odotat tilanteesi olevan vastaavissa asioissa viiden vuoden kuluttua: taloudellinen tilanne?	1=paljon parempi 2=hieman parempi 3=samanlainen 4=hieman huonompi 5=paljon huonompi	0,7
V19b	Minkälaisen odotat tilanteesi olevan vastaavissa asioissa viiden vuoden kuluttua: ammatillinen ja sosiaalinen asema?	1=paljon parempi 2=hieman parempi 3=samanlainen 4=hieman huonompi 5=paljon huonompi	4,1
V19c	Minkälaisen odotat tilanteesi olevan vastaavissa asioissa viiden vuoden kuluttua: osaminen ja koulutus?	1=paljon parempi 2=hieman parempi 3=samanlainen 4=hieman huonompi 5=paljon huonompi	4,9
V19d	Minkälaisen odotat tilanteesi olevan vastaavissa asioissa viiden vuoden kuluttua: kulumahdollisuudet?	1=paljon parempi 2=hieman parempi 3=samanlainen 4=hieman huonompi 5=paljon huonompi	3
V19e	Minkälaisen odotat tilanteesi olevan vastaavissa asioissa viiden vuoden kuluttua: yleinen hyvinvointi?	1=paljon parempi 2=hieman parempi 3=samanlainen 4=hieman huonompi 5=paljon huonompi	1,4
V20a	Miten kulutuksesi painottuu? Kulutatko mielestäsi "keskiarvokuluttajaan" verrattuna: Ruokaan?	1=paljon enemmän 5=paljon vähemmän	0,8
V20b	Miten kulutuksesi painottuu? Kulutatko mielestäsi "keskiarvokuluttajaan" verrattuna: asumiseen?	1=paljon enemmän 5=paljon vähemmän	1,2

V20c	Miten kulutuksesi painottuu? Kulutatko mielestäsi "keskiarvokuluttajaan" verrattuna: terveydenhoitoon?	1=paljon enemmän 5=paljon vähemmän	1,3
V20d	Miten kulutuksesi painottuu? Kulutatko mielestäsi "keskiarvokuluttajaan" verrattuna: vaatteisiin?	1=paljon enemmän 5=paljon vähemmän	1,2
V20e	Miten kulutuksesi painottuu? Kulutatko mielestäsi "keskiarvokuluttajaan" verrattuna: tietoliikenteeseen?	1=paljon enemmän 5=paljon vähemmän	2
V20f	Miten kulutuksesi painottuu? Kulutatko mielestäsi "keskiarvokuluttajaan" verrattuna: sisustukseen/koriste-esineisiin?	1=paljon enemmän 5=paljon vähemmän	1,8
V20g	Miten kulutuksesi painottuu? Kulutatko mielestäsi "keskiarvokuluttajaan" verrattuna: lasten tarvikkeisiin, leluihin tms.?	1=paljon enemmän 5=paljon vähemmän	4,9
V20h	Miten kulutuksesi painottuu? Kulutatko mielestäsi "keskiarvokuluttajaan" verrattuna: kotitalouspalveluihin?	1=paljon enemmän 5=paljon vähemmän	3,6
V20i	Miten kulutuksesi painottuu? Kulutatko mielestäsi "keskiarvokuluttajaan" verrattuna: liikenteeseen?	1=paljon enemmän 5=paljon vähemmän	2,2
V20j	Miten kulutuksesi painottuu? Kulutatko mielestäsi "keskiarvokuluttajaan" verrattuna: elokuviin, videoihin, äänitteisiin?	1=paljon enemmän 5=paljon vähemmän	1,7
V20k	Miten kulutuksesi painottuu? Kulutatko mielestäsi "keskiarvokuluttajaan" verrattuna: kirjallisuuteen ja lehtiin?	1=paljon enemmän 5=paljon vähemmän	1,5

V20l	Miten kulutuksesi painottuu? Kulutatko mielestäsi "keskiarvokuluttajaan" verrattuna: viihde-elektroniikkaan ja kodinkoneisiin?	1=paljon enemmän 5=paljon vähemmän	1,8
V20m	Miten kulutuksesi painottuu? Kulutatko mielestäsi "keskiarvokuluttajaan" verrattuna: vapaa-ajan matkailuun?	1=paljon enemmän 5=paljon vähemmän	1,7
V20n	Miten kulutuksesi painottuu? Kulutatko mielestäsi "keskiarvokuluttajaan" verrattuna: alkoholiin?	1=paljon enemmän 5=paljon vähemmän	1,5
V20o	Miten kulutuksesi painottuu? Kulutatko mielestäsi "keskiarvokuluttajaan" verrattuna: huvitteluun ja seurusteluun?	1=paljon enemmän 5=paljon vähemmän	1,7
V20p	Miten kulutuksesi painottuu? Kulutatko mielestäsi "keskiarvokuluttajaan" verrattuna: liikuntaan?	1=paljon enemmän 5=paljon vähemmän	1,3
V20q	Miten kulutuksesi painottuu? Kulutatko mielestäsi "keskiarvokuluttajaan" verrattuna: opiskeluun?	1=paljon enemmän 5=paljon vähemmän	3
V20r	Miten kulutuksesi painottuu? Kulutatko mielestäsi "keskiarvokuluttajaan" verrattuna: kulttuuriin?	1=paljon enemmän 5=paljon vähemmän	2,1
V20s	Miten kulutuksesi painottuu? Kulutatko mielestäsi "keskiarvokuluttajaan" verrattuna: kauneudenhoitoon?	1=paljon enemmän 5=paljon vähemmän	1,4
V20t	Miten kulutuksesi painottuu? Kulutatko mielestäsi "keskiarvokuluttajaan" verrattuna: itsesi hemmotteluun?	1=paljon enemmän 5=paljon vähemmän	1,5
V21a	Mitä näistä olet tehnyt, jos sinulla on ollut taloudellisesti tiukkaa: tehnyt lisätöitä?	1=usein 5=en koskaan	2,9

V21b	Mitä näistä olet tehnyt, jos sinulla on ollut taloudellisesti tiukkaa: ostanut halvempaa ruokaa?	1=usein 5=en koskaan	2,1
V21c	Mitä näistä olet tehnyt, jos sinulla on ollut taloudellisesti tiukkaa: välttänyt lainojen ottoa?	1=usein 5=en koskaan	3,5
V21d	Mitä näistä olet tehnyt, jos sinulla on ollut taloudellisesti tiukkaa: lainannut ystäville/kavereilta?	1=usein 5=en koskaan	2,6
V21e	Mitä näistä olet tehnyt, jos sinulla on ollut taloudellisesti tiukkaa: ottanut kulutusluottoa?	1=usein 5=en koskaan	2,5
V21f	Mitä näistä olet tehnyt, jos sinulla on ollut taloudellisesti tiukkaa: ottanut lisälainaa pankista?	1=usein 5=en koskaan	2,9
V21g	Mitä näistä olet tehnyt, jos sinulla on ollut taloudellisesti tiukkaa: vähentänyt kaikkia menoja ja pyrkinyt elämään yksinkertaisesti?	1=usein 5=en koskaan	2,3
V21h	Mitä näistä olet tehnyt, jos sinulla on ollut taloudellisesti tiukkaa: kokeillut onnea erilaisissa rahapeleissä ja arpajaisissa?	1=usein 5=en koskaan	2,2
V21i	Mitä näistä olet tehnyt, jos sinulla on ollut taloudellisesti tiukkaa: pyrkinyt omavaraisalouteen?	1=usein 5=en koskaan	3,1
V21j	Mitä näistä olet tehnyt, jos sinulla on ollut taloudellisesti tiukkaa: pyrkinyt käyttämään kauppojen tarjouksia hyväkseni?	1=usein 5=en koskaan	2,1
V21k	Mitä näistä olet tehnyt, jos sinulla on ollut taloudellisesti tiukkaa: myynyt omaisuutani?	1=usein 5=en koskaan	2,8

V21i	Mitä näistä olet tehnyt, jos sinulla on ollut taloudellisesti tiukkaa: hakenut hyväntekeväisyytenä jaettavaa ruoka-apua?	1=usein 5=en koskaan	2,1
V22a	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: työ?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	3,6
V22b	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: vapaa-aika?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	2,5
V22c	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: perhe?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	1,8
V22d	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: parisuhde?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	2,4
V22e	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: tv:n katselu?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	1,4
V22f	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: liikunta?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	1
V22g	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: lukeminen?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	1,3
V22h	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: musiikin kuuntelu?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	1,5

V22i	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: lomamatka kerran 6 kk:ssa?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	1,4
V22j	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: kulttuuripalvelut?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	1,4
V22k	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: säännöllinen ravintolassa käynti?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	1,8
V22l	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: toimivat ystävyys- ja ihmissuhteet?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	1,1
V22m	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: nuhteeton elämä?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	1,4
V22n	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: ruokoilminen?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	1,3
V22o	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: kirkossa käynti?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	1,4
V22p	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: päivittäinen sanomalehti?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	1,7
V22q	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: televisio?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	0,9

V22r	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: matkapuhelin?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	1,2
V22s	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: langapuhelin?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	3
V22t	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: auto?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	1,5
V22u	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: kakkosauto?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	2,2
V22v	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: DVD-soitin?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	2,2
V22w	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: kotitietokone?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	1,7
V22x	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: internet kotona?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	1,5
V22y	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: internet mobiililaitteessa?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	2,3
V22z	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: pelikonsoli?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	1,9

V22ä	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: tabletti?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	2,1
V22ä	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: säännöllinen parturi-/kampaajakäynti?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	1,1
V22ö	Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi: kuntosalikortti-/klubijäsenyys?	1=välttämättömyys 2=tarpeellinen, ei välttämätön 3=ei tarpeellinen, ei välttämättömyys	1,5
V23_1	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: En välitä muodista vähääkään.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	0,7
V23_2	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Minulle on tärkeää, mitä ihmiset minusta ajattelevat.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,1
V23_3	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Pidän hyvää huolta ulkonäöstäni.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1
V23_4	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Olen huolissani kulutukseni vaikutuksesta ympäristöön.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	0,9
V23_5	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Ostoksia tehdessäni laatu on minulle hintaa tärkeämpi.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,3
V23_6	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Mielestäni nuoremmat sukupolvet kuluttavat vastuuttomasti.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,7
V23_7	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Mielestäni vanhemmat sukupolvet kuluttavat vastuuttomasti.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,3
V23_8	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Haluan saada nautintoa kulutuksestani.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,5

V23_9	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Käyn paljon ulkona syömässä.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,5
V23_10	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Käyn paljon anniskeluravintoloissa.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,5
V23_11	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Useimmat ongelmani helpottaisivat, jos talouteni käytössä olisi enemmän rahaa.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,1
V23_12	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Niin sanottu korkeakulttuuri on mielestäni snobailua.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	2
V23_13	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Jokaisen pitäisi säästää pahan päivän varalle.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,3
V23_14	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Perheessämme koonnutaan yleensä iltaisin yhteiselle aterialle.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	2,1
V23_15	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Mielestäni kansalaisten velvollisuus hyvinä aikoina on lisätä kulutustaan.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,1
V23_16	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Ostan usein kirpputorilta/kierrätyksestä.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,2
V23_17	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Olen mielestäni hyvin perillä pop-musiikin viimeisimmistä trendeistä.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,4
V23_18	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Koen etten saa kuluttaa haluamiini asioihin, vaan minun pitää tinkiä paljon omista tarpeistani perheeni hyväksi.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	2,2
V23_19	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Maailmassa on liikaa tavaraa ja elämä on liian kulutuskeskeistä.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,3

V23_20	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Juon mielelläni viiniä ruoan kanssa.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,7
V23_21	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Koen eläväni säästäväisesti.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	2,4
V23_22	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Teen tietoisesti ympäristöystävällisiä valintoja kulutuksessani.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,4
V23_23	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Teen usein heräteostoksia.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,5
V23_24	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Kuuntelen mielelläni klassista musiikkia.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,7
V23_25	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Ihmisen pitäisi elää niin, että lapsille jää kunnan perintö.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,4
V23_26	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Uuden lamakauden pelko vähentää kulutustani jo nyt.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,3
V23_27	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Ostan usein alennusmyynneistä.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,5
V23_28	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Olen huolissani kuluttajille myytävän ruuan alkuperästä ja sen sisältämistä terveystriskeistä.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,2
V23_29	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Kulutusluotot mahdollistavat mukavan elämän.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,4
V23_30	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Opintolainan ottaminen on hyvä tapa rahoittaa opinnot.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	2,1
V23_31	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Harkitsevalla lainanotolla on mahdollista nostaa pysyvästi elintaso.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,4

V23_32	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Koroilla eläminen on paheksuttavaa.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	2,1
V23_33	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Rahoitan ostoksiani säästämällä etukäteen.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	2
V23_34	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Velanottoa tulisi välttää.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,4
V23_35	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Lujasti töitä tekemällä voi saavuttaa korkean elintason.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,6
V23_36	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Talousrikollisuuden merkitystä liioitellaan.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,9
V23_37	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Pankkeja on syytetty liikaa laman aiheuttamisesta.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,7
V24_1	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Ostan usein reilun kaupan tai muita vastuullisesti tuotettuja tuotteita.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,1
V24_2	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Olen tietoisesti jättänyt ostamatta tuotteita, joiden tuotantoon tiedetään liittyvän epäkohtia.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,4
V24_3	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Joudun tinkimään perustarpeitteni tyydyttämisestä energiakustannusten takia.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,7
V24_4	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Kauneus ja hyvä ulkonäkö auttavat menestymään paremmin elämässä.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,3
V24_5	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Punainen liha on tärkeä osa ravintoani.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,3
V24_6	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Olisi hyvä, jos ihmiset ottaisivat ympäristövaikutukset huomioon työtä valitessaan.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,7

V24_7	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Teen tietoisesti ympäristöystävällisiä valintoja työssäni.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	3,6
V24_8	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Ostan kotiini eko- tai vihreää sähköä.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	2,8
V24_9	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Verenluovuttajat auttavat muita pyyteettömästi.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,5
V24_10	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Mielestäni plastiikkakirurgia on hyväksyttävä keino kohentaa ulkonäköä.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	1,3
V24_11	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Kiertelen usein kauppoissa/ostoskeskuksissa perheeni, puolisoni tai ystäväni kanssa shoppailemassa.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	3,4
V24_12	Ota kantaa seuraaviin väittämiin: Luovutan usein verta.	1=täysin samaa mieltä 5=täysin eri mieltä	3
V25a	Mitä seuraavista tekisit, jos sinulla olisi varaa niihin: tekisin lomamatkoja?	1=tekisin huomattavasti enemmän 5=en tekisi lainkaan enemmän	1,4
V25b	Mitä seuraavista tekisit, jos sinulla olisi varaa niihin: käyttäisin kulttuuripalveluita?	1=tekisin huomattavasti enemmän 5=en tekisi lainkaan enemmän	1,7
V25c	Mitä seuraavista tekisit, jos sinulla olisi varaa niihin: tekisin lahjoituksia?	1=tekisin huomattavasti enemmän 5=en tekisi lainkaan enemmän	2
V25d	Mitä seuraavista tekisit, jos sinulla olisi varaa niihin: tukisin lähimmäisiä?	1=tekisin huomattavasti enemmän 5=en tekisi lainkaan enemmän	1,3

V25e	Mitä seuraavista tekisit, jos sinulla olisi varaa niihin: ostaisin taidetta ja antiikkia?	1=tekisin huomattavasti enemmän 5=en tekisi lainkaan enemmän	1,9
V25f	Mitä seuraavista tekisit, jos sinulla olisi varaa niihin: vaihtaisin asuntoa?	1=tekisin huomattavasti enemmän 5=en tekisi lainkaan enemmän	1,6
V25g	Mitä seuraavista tekisit, jos sinulla olisi varaa niihin: vaihtaisin useammin autoa?	1=tekisin huomattavasti enemmän 5=en tekisi lainkaan enemmän	1,5
V25h	Mitä seuraavista tekisit, jos sinulla olisi varaa niihin: sijoittaisin osakkeisiin?	1=tekisin huomattavasti enemmän 5=en tekisi lainkaan enemmän	1,9
V25i	Mitä seuraavista tekisit, jos sinulla olisi varaa niihin: viettäisin enemmän aikaa "shoppaillen"?	1=tekisin huomattavasti enemmän 5=en tekisi lainkaan enemmän	2
V25j	Mitä seuraavista tekisit, jos sinulla olisi varaa niihin: tekisin enemmän heräteostoksia?	1=tekisin huomattavasti enemmän 5=en tekisi lainkaan enemmän	2,6
V25k	Mitä seuraavista tekisit, jos sinulla olisi varaa niihin: säästäisin?	1=tekisin huomattavasti enemmän 5=en tekisi lainkaan enemmän	2,1
V25l	Mitä seuraavista tekisit, jos sinulla olisi varaa niihin: hemmottelisin itseäni?	1=tekisin huomattavasti enemmän 5=en tekisi lainkaan enemmän	2,4
V25m	Mitä seuraavista tekisit, jos sinulla olisi varaa niihin: tekisin muuta?	1=tekisin huomattavasti enemmän 5=en tekisi lainkaan enemmän	73,4

V25m2	Mitä seuraavista tekisit, jos sinulla olisi varaa niihin: tekisin muuta, mitä?		
V26	Mikä nimitys seuraavista kuvaa parhaiten omaa sukupolveasi?	1=suuret ikäluokat 2=suuren murroksen sukupolvi 3=lähiösukupolvi 4=tietotekniikkasukupolvi 5=sodan ja pulan sukupolvi 6=hyvinvoinnin sukupolvi 7=jälleenrakennuksen sukupolvi 8=lamasukupolvi 9=pullamössösukupolvi 10=uusavuton sukupolvi 11=X-sukupolvi 12=Y-sukupolvi 13=Z-sukupolvi 14=milleniaalisukupolvi 15=joku muu 16=ei nimeä	2,5
V26_15	Mikä nimitys seuraavista kuvaa parhaiten omaa sukupolveasi: joku muu, mikä?		
V27	Mihin yhteiskuntaluokkaan katsot lähinnä kuuluvasi?	1=yläluokka 2=ylempi keskiluokka 3=alempi keskiluokka 4=työväenluokka 5=ei mikään luokka 6=jokin muu	1,4
V27_6	Mihin yhteiskuntaluokkaan katsot lähinnä kuuluvasi: jokin muu, mikä?		

V28	Minkä puolueen koet itsellesi tärkeimmäksi?	1=Kokoomus 2=Keskusta 3=Perussuomalaiset 4=Sosialidemokraattinen puolue 5=Vihreät 6=Vasemmistoliitto 7=Ruotsalainen kansanpuolue 8=Kristillisdemokraatit 9=Sininen tulevaisuus 10=jokin muu	4
V28_10	Minkä puolueen koet itsellesi tärkeimmäksi: jokin muu, mikä?		
V30	Kuinka onnellinen yleisesti ottaen olet?	1=erittäin onnellinen 5=erittäin onneton	0,5
V31	Kuinka tyytyväinen olet elämäsi nykyisiin?	1=erittäin tyytyväinen 5=erittäin tyytymätön	0,5
V32	Entä miten kuvailisit terveyttäsi yleisesti?	1=erittäin hyvä 5=erittäin huono	0,5
V33	Kuinka paljon luotat yleisesti ihmisiin?	1=hyvin paljon 5=en lainkaan	0,5
V37a	Kuinka kiinteästi tunnet kuuluvasi seuraaviin: perheeseen?	1=hyvin kiinteästi 5=en lainkaan	1,5
V37b	Kuinka kiinteästi tunnet kuuluvasi seuraaviin: ystäväpiiriin?	1=hyvin kiinteästi 5=en lainkaan	1,7
V37c	Kuinka kiinteästi tunnet kuuluvasi seuraaviin: koulu-/työyhteisöön?	1=hyvin kiinteästi 5=en lainkaan	5,4
V37d	Kuinka kiinteästi tunnet kuuluvasi seuraaviin: asuinyhteisöön?	1=hyvin kiinteästi 5=en lainkaan	2
V37e	Kuinka kiinteästi tunnet kuuluvasi seuraaviin: internet- tai verkkoyhteisöön?	1=hyvin kiinteästi 5=en lainkaan	2,3
V37f	Kuinka kiinteästi tunnet kuuluvasi seuraaviin: kaupunginosaan tai kylään?	1=hyvin kiinteästi 5=en lainkaan	2,2
V37g	Kuinka kiinteästi tunnet kuuluvasi seuraaviin: kaupunkiin tai kuntaan?	1=hyvin kiinteästi 5=en lainkaan	2,6

V37h	Kuinka kiinteästi tunnet kuuluvasi seuraaviin: seurakuntaan tai uskonnolliseen yhteisöön?	1=hyvin kiinteästi 5=en lainkaan	2,1
V37i	Kuinka kiinteästi tunnet kuuluvasi seuraaviin: harrastus- tai muuhun vapaa-ajan seuraan?	1=hyvin kiinteästi 5=en lainkaan	2,1
V37j	Kuinka kiinteästi tunnet kuuluvasi seuraaviin: suomalaisen yhteiskuntaan?	1=hyvin kiinteästi 5=en lainkaan	1,8
V37k	Kuinka kiinteästi tunnet kuuluvasi seuraaviin: Euroopan Unioniin?	1=hyvin kiinteästi 5=en lainkaan	1,9
V38a	Ihmiset kokevat erilaisia asioita tärkeiksi. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat sinulle: itsekunnioitus?	1=erittäin tärkeä 5=ei kovin tärkeä	1
V38b	Ihmiset kokevat erilaisia asioita tärkeiksi. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat sinulle: mielenkiintoinen elämä?	1=erittäin tärkeä 5=ei kovin tärkeä	1,1
V38c	Ihmiset kokevat erilaisia asioita tärkeiksi. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat sinulle: kansallinen turvallisuus?	1=erittäin tärkeä 5=ei kovin tärkeä	0,9
V38d	Ihmiset kokevat erilaisia asioita tärkeiksi. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat sinulle: rakkaus?	1=erittäin tärkeä 5=ei kovin tärkeä	1
V38e	Ihmiset kokevat erilaisia asioita tärkeiksi. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat sinulle: maailmanrauha?	1=erittäin tärkeä 5=ei kovin tärkeä	1,2
V38f	Ihmiset kokevat erilaisia asioita tärkeiksi. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat sinulle: aineellinen hyvinvointi?	1=erittäin tärkeä 5=ei kovin tärkeä	1
V38g	Ihmiset kokevat erilaisia asioita tärkeiksi. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat sinulle: mukava elämä?	1=erittäin tärkeä 5=ei kovin tärkeä	1,2

V38h	Ihmiset kokevat erilaisia asioita tärkeiksi. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat sinulle: hyvä ulkonäkö?	1=erittäin tärkeä 5=ei kovin tärkeä	1,1
V38i	Ihmiset kokevat erilaisia asioita tärkeiksi. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat sinulle: taloudellinen tasa-arvo?	1=erittäin tärkeä 5=ei kovin tärkeä	1,3
V38j	Ihmiset kokevat erilaisia asioita tärkeiksi. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat sinulle: muu tasa-arvo?	1=erittäin tärkeä 5=ei kovin tärkeä	1,8
V38k	Ihmiset kokevat erilaisia asioita tärkeiksi. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat sinulle: tunne, että on saanut jotain pysyvää aikaan?	1=erittäin tärkeä 5=ei kovin tärkeä	1,4
V38l	Ihmiset kokevat erilaisia asioita tärkeiksi. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat sinulle: vapaus?	1=erittäin tärkeä 5=ei kovin tärkeä	1,2
V38m	Ihmiset kokevat erilaisia asioita tärkeiksi. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat sinulle: riippumattomuus?	1=erittäin tärkeä 5=ei kovin tärkeä	1,5
V38n	Ihmiset kokevat erilaisia asioita tärkeiksi. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat sinulle: terveys?	1=erittäin tärkeä 5=ei kovin tärkeä	0,9
V38o	Ihmiset kokevat erilaisia asioita tärkeiksi. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat sinulle: työ?	1=erittäin tärkeä 5=ei kovin tärkeä	2,7
V38p	Ihmiset kokevat erilaisia asioita tärkeiksi. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat sinulle: vapaa-aika?	1=erittäin tärkeä 5=ei kovin tärkeä	1,6
V38q	Ihmiset kokevat erilaisia asioita tärkeiksi. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat sinulle: uskonto?	1=erittäin tärkeä 5=ei kovin tärkeä	1,2

V39a	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: ydinvoiman lisärakentaminen?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	1,8
V39b	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: huumekauppa?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	1,3
V39c	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: itärikollisuus?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	2,2
V39d	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: maahanmuutto ja siirtolaisuus?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	1,3
V39e	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: työttömyys?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	1,4
V39f	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: tuloerojen kasvu?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	1,4
V39g	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: äänestämättä jättäminen?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	1,5
V39h	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: pornografia?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	1,4
V39i	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: prostituutio?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	1,7
V39j	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: tartuntataudit ja sairauksien leviäminen?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	1,3

V39k	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: elintasosairauksien lisääntyminen?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	1,7
V39l	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: muuttuvat arvot ja asenteet?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	2
V39m	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: arkielämän kaupallistuminen?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	1,7
V39n	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: ulkonäön merkityksen korostuminen?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	1,7
V39o	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: geeniteknologia?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	2,1
V39p	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: ympäristöongelmat?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	1,5
V39q	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: tietoturvaongelmat?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	1,4
V39r	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: väestön ikääntyminen ja "eläkepomme"?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	1,4
V39s	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: maailmanlaajuinen väestönkasvu?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	1,8
V39t	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: epävakaa taloussuhdanteet?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	1,4

V39u	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: terrorismi?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	1,3
V39v	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: sodat ja sotilaalliset konfliktit?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	1,4
V39w	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: Suomen puolustuskyvyn heikentyminen?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	1,4
V39x	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: ilmastonmuutos?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	1,4
V39y	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: poliittiset ääriliikkeet?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	1,6
V39z	Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa: huumeiden käyttö?	1=hyvin merkittävä 5=ei lainkaan merkittävä	1,1
V40a	Missä määrin kannatat tai vastustat seuraavia poliittisia toimia: uusiutuvan energian (esim. aurinko- ja tuuli-voima) tukeminen julkisella rahoituksella maailmanlaajuisesti?	1=kannatan vahvasti 5=vastustan vahvasti	1,7
V40b	Missä määrin kannatat tai vastustat seuraavia poliittisia toimia: uusiutuvan energian (esim. aurinko- ja tuuli-voima) tukeminen julkisella rahoituksella Suomessa?	1=kannatan vahvasti 5=vastustan vahvasti	1,4
V40c	Missä määrin kannatat tai vastustat seuraavia poliittisia toimia: maailmanlaajuinen vero hiilidioksidipäästöille?	1=kannatan vahvasti 5=vastustan vahvasti	1,6

V40d	Missä määrin kannatat tai vastustat seuraavia poliittisia toimia: Suomen laajuinen vero hiilidioksidipäästöille?	1=kannatan vahvasti 5=vastustan vahvasti	2,1
V40e	Missä määrin kannatat tai vastustat seuraavia poliittisia toimia: kivihiilen energian käytön julkisen rahoituksen karsiminen maailmanlaajuisesti?	1=kannatan vahvasti 5=vastustan vahvasti	2,3
V40f	Missä määrin kannatat tai vastustat seuraavia poliittisia toimia: kivihiilen energian käytön julkisen rahoituksen karsiminen Suomessa?	1=kannatan vahvasti 5=vastustan vahvasti	2
V40g	Missä määrin kannatat tai vastustat seuraavia poliittisia toimia: kivihiilen energian käytön kieltäminen maailmanlaajuisesti?	1=kannatan vahvasti 5=vastustan vahvasti	2,2
V40h	Missä määrin kannatat tai vastustat seuraavia poliittisia toimia: kivihiilen energian käytön kieltäminen Suomessa?	1=kannatan vahvasti 5=vastustan vahvasti	2,5
V40i	Missä määrin kannatat tai vastustat seuraavia poliittisia toimia: metsähakkuiden vähentäminen maailmanlaajuisesti?	1=kannatan vahvasti 5=vastustan vahvasti	2,1
V40j	Missä määrin kannatat tai vastustat seuraavia poliittisia toimia: metsähakkuiden vähentäminen Suomessa?	1=kannatan vahvasti 5=vastustan vahvasti	1,8
V40k	Missä määrin kannatat tai vastustat seuraavia poliittisia toimia: naudanlihatuotannon julkisen rahoituksen karsiminen maailmanlaajuisesti?	1=kannatan vahvasti 5=vastustan vahvasti	2,3
V40l	Missä määrin kannatat tai vastustat seuraavia poliittisia toimia: naudanlihatuotannon julkisen rahoituksen karsiminen Suomessa?	1=kannatan vahvasti 5=vastustan vahvasti	2,2

V40m	Missä määrin kannatat tai vastustat seuraavia poliittisia toimia: maailmanlaajuinen päästökauppa?	1=kannatan vahvasti 5=vastustan vahvasti	3,4
V40n	Missä määrin kannatat tai vastustat seuraavia poliittisia toimia: Suomen laajuinen päästökauppa?	1=kannatan vahvasti 5=vastustan vahvasti	3,6
V40o	Missä määrin kannatat tai vastustat seuraavia poliittisia toimia: uusien ydinvoimalalupien myöntäminen maailmanlaajuisesti?	1=kannatan vahvasti 5=vastustan vahvasti	3,2
V40p	Missä määrin kannatat tai vastustat seuraavia poliittisia toimia: uusien ydinvoimalalupien myöntäminen Suomessa?	1=kannatan vahvasti 5=vastustan vahvasti	2,9
V40q	Missä määrin kannatat tai vastustat seuraavia poliittisia toimia: korkea tupakkavero Suomessa tupakan kulutuksen hillitsemiseksi?	1=kannatan vahvasti 5=vastustan vahvasti	1,7
V40r	Missä määrin kannatat tai vastustat seuraavia poliittisia toimia: korkea alkoholivero Suomessa alkoholin kulutuksen hillitsemiseksi?	1=kannatan vahvasti 5=vastustan vahvasti	1,6
V40s	Missä määrin kannatat tai vastustat seuraavia poliittisia toimia: korkea sokerivero Suomessa sokerin kulutuksen hillitsemiseksi?	1=kannatan vahvasti 5=vastustan vahvasti	1,7
V40t	Missä määrin kannatat tai vastustat seuraavia poliittisia toimia: ympäristöveron korotus Suomessa, jos verokulujen nousu hyvitetään laskeamalla muuta verotusta?	1=kannatan vahvasti 5=vastustan vahvasti	2,8

V40u	Missä määrin kannatat tai vastustat seuraavia poliittisia toimia: ympäristöveron korotus Suomessa, jos verokulujen nousua ei hyvitetä laskeamalla muuta verotusta?	1=kannatan vahvasti 5=vastustan vahvasti	2,8
V41	Minkä suuruiset suunnilleen ovat henkilökohtaiset nettotulosi kuukaudessa?		5,1
V42	Entä kotitaloutesi kaikkien jäsenten yhteenlasketut nettotulot kuukaudessa?		13,4
V43	Kotitalouteeni kuuluvilla on asuntolainaa yhteensä		22
V44	Kotitalouteeni kuuluvilla on muuta lainaa tai luottoa yhteensä		24,2
V45	Minulla on kulutusluottoa tai pikavippejä	1=kyllä 2=ei	2
V46	Kotitalouteni muilla jäsenillä on kulutusluottoa tai pikavippejä	1=kyllä 2=ei	4,7
V47	Tulot ja lainanhoitokulut huomioon ottaen, koetko olevasi ylivelkaantunut?	1=kyllä 2=ei	2,4
V48	Onko sinulla ollut maksuhäiriö- tai luottotietomerkintää?	1=ei koskaan 2=on aiemmin, mutta ei juuri nyt 3=on tällä hetkellä	1
V49	Onko kotitaloutesi muilla jäsenillä ollut maksuhäiriöitä?	1=ei koskaan 2=on aiemmin, mutta ei juuri nyt 3=on tällä hetkellä	4,2
V50	Mikä on asumismuotosi?	1=vuokra-asunto 2=omistusasunto 3=osaomistusasunto 4=asumisoikeusasunto	2,1
V51	Mikä on asuntotyypisi?	1=kerrostalo 2=rivi-, pari- tai erillistalo 3=omakotitalo	1,7

V52a	Miten suhtaudut yleisesti kyselytutkimuksiin: koen mielekkääksi vastata kyselytutkimuksiin paperilomakkeella.	1=täysin samaa mieltä 7=täysin eri mieltä	1,7
V52b	Miten suhtaudut yleisesti kyselytutkimuksiin: koen mielekkääksi vastata kyselytutkimuksiin verkkolomakkeella.	1=täysin samaa mieltä 7=täysin eri mieltä	2,1
V52c	Miten suhtaudut yleisesti kyselytutkimuksiin: kyselytutkimuksiin vastaaminen on kiinnostavaa.	1=täysin samaa mieltä 7=täysin eri mieltä	1,6
V52d	Miten suhtaudut yleisesti kyselytutkimuksiin: kyselytutkimukset ovat yhteiskunnallisesti tärkeitä.	1=täysin samaa mieltä 7=täysin eri mieltä	1,4
V52e	Miten suhtaudut yleisesti kyselytutkimuksiin: kyselytutkimuksista saaduista tiedoista voidaan oppia paljon.	1=täysin samaa mieltä 7=täysin eri mieltä	1,8
V52f	Miten suhtaudut yleisesti kyselytutkimuksiin: kyselytutkimuksiin vastaaminen on ajanhukkaa.	1=täysin samaa mieltä 7=täysin eri mieltä	1,8
V52g	Miten suhtaudut yleisesti kyselytutkimuksiin: saan aivan liikaa pyyntöjä vastata kyselytutkimuksiin.	1=täysin samaa mieltä 7=täysin eri mieltä	1,6
V52h	Miten suhtaudut yleisesti kyselytutkimuksiin: kyselytutkimukset loukkaavat yksityisyyttäni.	1=täysin samaa mieltä 7=täysin eri mieltä	2
V52i	Miten suhtaudut yleisesti kyselytutkimuksiin: on uuvuttavaa vastata pitkiin kyselytutkimuksiin.	1=täysin samaa mieltä 7=täysin eri mieltä	1,7
Ikä	Vastaajan ikä vuosina		
Ikäluokka	Ikäluokat ositetun otannan ikäluokkien mukaisesti		
Otospaino	Painokerroin ositetun otannan ikäluokkien vastausaktiivisuuden mukaan		

Väestö- paino	Painokerroin sukupuolen ja ikäluokkien mukaan
Väestö- paino2	Painokerroin sukupuolen ja ikävuosien mukaan

LIITE 2. SUOMI 2019 –KYSELYLOMAKE

Suomi 2019 – kulutus ja elämäntapa

Lue kukin kysymys huolella läpi ja valitse mielestäsi sopivin vastausvaihtoehto annettujen ohjeiden mukaisesti. Valitse vaihtoehtoista sopivin ympäröimällä tai kirjoittamalla vastaus sille varattuun tilaan.

Hyväksyn, että lomaketiedot tallentaa digitaaliseen muotoon KS-Konsultointi (tallentaja ei näe lomakkeen tunnustietoja). Kyllä Ei

Aluksi taustatietoja koskevia kysymyksiä

<p>1 Oletko
1 Mies 2 Nainen 3 Muu</p> <p>2 Mikä on syntymävuotesi? _____</p> <p>3 Mikä on postinumerosi? _____</p> <p>4 Onko asuinalueesi
1 Taajama-/kaupunkialuetta
2 Maaseutua</p> <p>5 Oletko tällä hetkellä
1 Naimaton 4 Eronnut
2 Avioliitossa 5 Leski
3 Avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa</p> | <p>6 Montako henkilöä kuuluu kotitalouteesi?
1 Yhteensä _____
2 0–6-vuotiaiden lasten määrä _____
3 7–17-vuotiaiden lasten määrä _____
4 Kotona asuvien 18-vuotiaiden tai vanhempien lasten määrä _____</p> <p>7 Onko sinulla <u>muualla asuvia</u> alle 18-vuotiaita lapsia?
1 Ei 2 Kyllä</p> <p>8 Onko sinulla <u>muualla asuvia</u> yli 18-vuotiaita lapsia?
1 Ei 2 Kyllä</p> |
|---|---|

Koulutus, ammatti ja toimeentulo

- 9 Onko sinulla perus- tai kansakoulun jälkeistä tutkintoa joltakin seuraavilta koulutuksen tasoilta?**
1 Ei muuta koulutusta	5 Ammattikorkeakoulututkinto
2 Ammattikoulu	6 Yliopistotutkinto
3 Ylioppilas	7 Tohtorin tai lisensiaatin tutkinto
4 Opistotasoinen tai muu toisen asteen koulutus	8 Muu, mikä? _____
- 10 Mitä teet pääasiassa arkisin?**
1 Töissä (tai lomautettu)	4 Eläkkeellä, eläkelaji? _____
2 Työtön/työnhakija	5 Muu, mikä? _____
3 Opiskelen	

JOS ET KOSKAAN OLE OLLUT TYÖELÄMÄSSÄ (ESIM. KOULULAISET, OPISKELIJAT), SIIRRY KYSYMYKSEEN 14.

Jos et tällä hetkellä ole töissä, vastaa viimeisimmän ammattisi perustella.

11 Mikä on ammattisi? _____

12 Onko työsuhteesi (valitse vain yksi vaihtoehto)

1 Vakainainen 2 Määräaikainen 3 Yrittäjä 4 Muu, mikä? _____

13 Oletko viimeisen vuoden aikana...

ollut työttömänä? 1 En ole 2 Kyllä ollut lomautettuna? 1 En ole 2 Kyllä

JOS SINULLA EI OLE TÄLLÄ HETKELLÄ PUOLISOA, SIIRRY KYSYMYKSEEN 17.

Jos puoliso ei tällä hetkellä ole töissä, mutta on aiemmin ollut, vastaa hänen viimeisimmän ammattinsa perusteella.

14 Mikä on puolisosasi ammatti? _____

15 Mitä puolisosasi tekee pääasiassa arkisin?

1 Töissä (tai lomautettu) 4 Eläkkeellä, eläkelaji? _____
 2 Työtön/työnhakija 5 Muu, mikä? _____
 3 Opiskelee

16 Onko puolisosasi viimeisen vuoden aikana...

ollut työttömänä? 1 Ei ole 2 Kyllä ollut lomautettuna? 1 Ei ole 2 Kyllä

17 Mikä on/oli isäsi pääasiallinen ammatti? _____

18 Entä äitisi? _____

Elintaso ja kulutus

19 Miten kuvailisit elämäntilannettasi tällä hetkellä seuraavien asioiden kohdalla?

	Erittäin hyvä	Hyvä	Kohtalainen	Huono	Erittäin huono
a) Taloudellinen tilanne	1	2	3	4	5
b) Ammatillinen ja sosiaalinen asema	1	2	3	4	5
c) Osaaminen ja koulutus	1	2	3	4	5
d) Kulutusmahdollisuudet	1	2	3	4	5
e) Yleinen hyvinvointi	1	2	3	4	5

20 Minkäläisen odotat tilanteesi olevan vastaavissa asioissa viiden vuoden kuluttua?

	Paljon parempi	Hieman parempi	Samantyyppinen	Hieman huonompi	Paljon huonompi
a) Taloudellinen tilanne	1	2	3	4	5
b) Ammatillinen ja sosiaalinen asema	1	2	3	4	5
c) Osaaminen ja koulutus	1	2	3	4	5
d) Kulutusmahdollisuudet	1	2	3	4	5
e) Yleinen hyvinvointi	1	2	3	4	5

21 Miten kulutuksesi painottuu? Kulutatko mielestäsi ”keskiarvokuluttajaan” verrattuna?

	Paljon enemmän			Paljon vähemmän	
a) Ruokaan	1	2	3	4	5
b) Asumiseen	1	2	3	4	5
c) Terveystieteisiin	1	2	3	4	5
d) Vaatteisiin	1	2	3	4	5
e) Tietoliikenteeseen (mm. matkapuhelin, internet)	1	2	3	4	5
f) Sisustukseen/koriste-esineisiin	1	2	3	4	5
g) Lasten tarvikkeisiin, leluihin tms.	1	2	3	4	5
h) Kotitalouspalveluihin (mm. kodin- tai lastenhoito, siivous)	1	2	3	4	5
i) Liikenteeseen (mm. työmatkat, auton käyttö)	1	2	3	4	5
j) Elokuviin, videoihin ja äänitteisiin	1	2	3	4	5
k) Kirjallisuuteen ja lehtiin	1	2	3	4	5
l) Viihde-elektronikkaan ja kodinkoneisiin	1	2	3	4	5
m) Vapaa-ajan matkailuun	1	2	3	4	5
n) Alkoholiin	1	2	3	4	5
o) Huvitteluun ja seurusteluun	1	2	3	4	5
p) Liikuntaan	1	2	3	4	5
q) Opiskeluun	1	2	3	4	5
r) Kulttuuriin	1	2	3	4	5
s) Kauneushoitoon	1	2	3	4	5
t) Itsesi hemmotteluun	1	2	3	4	5

22 Mitä seuraavista tekisit, jos sinulla olisi varaa niihin?

	Tekisin huomattavasti enemmän			En tekisi lainkaan enemmän	
a) Tekisin lomamatkoja	1	2	3	4	5
b) Käyttäisin kulttuuripalveluja (esim. teatteri, ooppera)	1	2	3	4	5
c) Tekisin lahjoituksia (hyväntekeväisyys, keräykset)	1	2	3	4	5
d) Tukisin lähimmäisiä	1	2	3	4	5
e) Ostaisin taidetta ja antiikkia	1	2	3	4	5
f) Vaihtaisin asuntoa	1	2	3	4	5
g) Vaihtaisin useammin autoa	1	2	3	4	5

	Tekisin huomattavasti enemmän			En tekisi lainkaan enemmän	
	1	2	3	4	5
h) Sijoittaisin osakkeisiin	1	2	3	4	5
i) Viettäisin enemmän aikaa "shoppaillen"	1	2	3	4	5
j) Tekisin enemmän heräteostoksia	1	2	3	4	5
k) Säästäisin	1	2	3	4	5
l) Hemmottelisin itseäni	1	2	3	4	5
m) Tekisin muuta, mitä? _____	1	2	3	4	5

23 Mitä näistä olet tehnyt, jos sinulla on ollut taloudellisesti tiukkaa?

	Usein			En koskaan	
	1	2	3	4	5
a) Tehnyt lisätöitä	1	2	3	4	5
b) Ostanut halvempaa ruokaa	1	2	3	4	5
c) Välttänyt lainojen ottoa	1	2	3	4	5
d) Lainannut ystäviltä/kavereilta	1	2	3	4	5
e) Ottanut kulutusluottoa	1	2	3	4	5
f) Ottanut lisälainaa pankista	1	2	3	4	5
g) Vähentänyt kaikkia menoja ja pyrkinyt elämään yksinkertaisesti	1	2	3	4	5
h) Kokeillut onnea erilaisissa rahapeleissä ja arpajaisissa	1	2	3	4	5
i) Pyrkinyt omavaraistalouteen	1	2	3	4	5
j) Pyrkinyt käyttämään kauppojen tarjouksia hyväkseni	1	2	3	4	5
k) Myynyt omaisuuttani	1	2	3	4	5
l) Hakenut hyväntekeväisyytenä jaettavaa ruoka-apua	1	2	3	4	5

24 Mitkä seuraavista koet välttämättömyksiksi itsellesi?

	Välttämättömyys	Tarpeellinen, ei välttämätön	
		2	3
a) Työ	1	2	3
b) Vapaa-aika	1	2	3
c) Perhe	1	2	3
d) Parisuhde	1	2	3
e) Tv:n katselu	1	2	3
f) Liikunta	1	2	3
g) Lukeminen	1	2	3
h) Musiikin kuuntelu	1	2	3
i) Lomamatka kerran 6 kk:ssa	1	2	3
j) Kulttuuripalvelut (teatteri, konsertit jne.)	1	2	3
k) Säännöllinen ravintolassa käynti	1	2	3
l) Toimivat ystävyys- ja ihmissuhteet	1	2	3
m) Nuhteeton elämä	1	2	3
n) Rukoileminen	1	2	3
o) Kirkossa käynti	1	2	3

	Välttämättömyys	Tarpeellinen, ei välttämätön	Ei tarpeellinen, ei välttämättömyys
p) Päivittäinen sanomalehti (paperinen tai digitaalinen)	1	2	3
q) Televisio	1	2	3
r) Matkapuhelin	1	2	3
s) Lankapuhelin	1	2	3
t) Auto	1	2	3
u) Kakkosauto	1	2	3
v) DVD-soitin	1	2	3
w) Kotitietokone (pöytä- tai kannettava)	1	2	3
x) Internet kotona (laajakaista yms.)	1	2	3
y) Internet mobiililaitteessa	1	2	3
z) Pelikonsoli (esim. PlayStation, Xbox)	1	2	3
å) Tabletti (esim. iPad)	1	2	3
ä) Säännöllinen parturi-/kampaajakäynti	1	2	3
ö) Kuntosalikortti-/klubijäsenyys	1	2	3

Kulutukseen ja elämäntapaan liittyvät asenteet

25 Ota kantaa seuraaviin väittämiin	Täysin samaa mieltä			Täysin eri mieltä	
	1	2	3	4	5
En välitä muodista vähääkään.	1	2	3	4	5
Minulle on tärkeää, mitä ihmiset minusta ajattelevat.	1	2	3	4	5
Pidän hyvää huolta ulkonäöstäni.	1	2	3	4	5
Olen huolissani kulutuksestani vaikutuksesta ympäristöön.	1	2	3	4	5
Ostoksia tehdessäni laatu on minulle hintaa tärkeämpi.	1	2	3	4	5
Mielestäni nuoremmat sukupolvet kuluttavat vastuuttomasti.	1	2	3	4	5
Mielestäni vanhemmat sukupolvet kuluttavat vastuuttomasti.	1	2	3	4	5
Haluan saada nautintoa kulutuksestani.	1	2	3	4	5
Käyn paljon ulkona syömässä.	1	2	3	4	5
Käyn paljon anniskeluravintoloissa (mm. baarit, pubit).	1	2	3	4	5
Useimmat ongelmani helpottaisivat, jos talouteni käytössä olisi enemmän rahaa.	1	2	3	4	5
Niin sanottu korkeakulttuuri on mielestäni snobbailua.	1	2	3	4	5
Jokaisen pitäisi säästää pahan päivän varalle.	1	2	3	4	5
Perheessämme kokoonnutaan yleensä iltaisin yhteiselle aterialle.	1	2	3	4	5
Mielestäni kansalaisten velvollisuus hyvinä aikoina on lisätä kulutustaan.	1	2	3	4	5
Ostan usein kirpputorilta/kierrätyksestä.	1	2	3	4	5
Olen mielestäni hyvin perillä viimeisimmistä pop-musiikin trendeistä.	1	2	3	4	5

	Täysin samaa mieltä			Täysin eri mieltä	
	1	2	3	4	5
Koen etten saa kuluttaa haluamiini asioihin, vaan minun pitää tinkiä paljon omista tarpeistani perheeni hyväksi.	1	2	3	4	5
Maailmassa on liikaa tavaraa ja elämä on liian kulutuskeskeistä.	1	2	3	4	5
Juon mielelläni viiniä ruoan kanssa.	1	2	3	4	5
Koen eläväni säästävaisesti.	1	2	3	4	5
Teen tietoisesti ympäristöystävällisiä valintoja kulutuksessani.	1	2	3	4	5
Teen usein heräteostoksia.	1	2	3	4	5
Kuuntelen mielelläni klassista musiikkia.	1	2	3	4	5
Ihmisen pitäisi elää niin, että lapsille jää kunnon perintö.	1	2	3	4	5
Uuden lamakauden pelko vähentää kulutustani jo nyt.	1	2	3	4	5
Ostan usein alennusmyyneistä.	1	2	3	4	5
Olen huolissani kuluttajille myytävän ravinnon alkuperästä ja sen sisältämistä terveysriskeistä.	1	2	3	4	5
Kulutusluotot mahdollistavat mukavan elämän.	1	2	3	4	5
Opintolainan ottaminen on hyvä tapa rahoittaa opinnot.	1	2	3	4	5
Harkitsevalla lainanotolla on mahdollista nostaa pysyvästi elintaso.	1	2	3	4	5
Koroilla eläminen on paheksuttavaa.	1	2	3	4	5
Rahoitan ostoksiani säästämällä etukäteen.	1	2	3	4	5
Velanottoa tulisi välttää.	1	2	3	4	5
Lujasti töitä tekemällä voi saavuttaa korkean elintason.	1	2	3	4	5
Talousrikollisuuden merkitystä liioitellaan.	1	2	3	4	5
Pankkeja on syytetty liikaa laman aiheuttamisesta.	1	2	3	4	5
26 Ota kantaa seuraaviin väittämiin	Täysin samaa mieltä			Täysin eri mieltä	
Ostan usein reilun kaupan tai muita vastuullisesti tuotettuja tuotteita.	1	2	3	4	5
Olen tietoisesti jättänyt ostamatta tuotteita, joiden tuotantoon tiedetään liittyvän epäkohtia (esim. huonot työolot).	1	2	3	4	5
Joudun tinkimään perustarpeitteni tyydyttämisestä energiakustannusten takia.	1	2	3	4	5
Kauneus ja hyvä ulkonäkö auttavat menestymään paremmin elämässä.	1	2	3	4	5
Punainen liha on tärkeä osa ravintoani.	1	2	3	4	5
Olisi hyvä, jos ihmiset ottaisivat ympäristövaikutukset huomioon työtä valitessaan.	1	2	3	4	5
Teen tietoisesti ympäristöystävällisiä valintoja työssäni.	1	2	3	4	5
Ostan kotiini eko- tai vihreää sähköä.	1	2	3	4	5
Verenluovuttajat auttavat muita pyyteettömästi.	1	2	3	4	5
Mielestäni plastiikkakirurgia on hyväksyttävä keino kohentaa ulkonäköä.	1	2	3	4	5

	Täysin samaa mieltä			Täysin eri mieltä	
	1	2	3	4	5
Kiertelen usein kaupoissa/ostoskeskuksissa perheeni, puolisoni tai ystäväni kanssa shoppailemassa.	1	2	3	4	5
Luovutan usein verta (5 = en ole koskaan luovuttanut verta).	1	2	3	4	5

Sukupolvet ja ideologiat

27 Mikä nimitys seuraavista kuvaa parhaiten omaa sukupolveasi (valitse vain yksi)?

1 Suuret ikäluokat	7 Jälleenrakennuksen sukupolvi	13 Z-sukupolvi
2 Suuren murroksen sukupolvi	8 Lamasukupolvi	14 Milleniaalisukupolvi
3 Lähiösukupolvi	9 Pullamössösukupolvi	15 Jokin muu, mikä? _____
4 Tietotekniikkasukupolvi	10 Uusavuton sukupolvi	
5 Sodan ja pulan sukupolvi	11 X-sukupolvi	16 Ei nimeä
6 Hyvinvoinnin sukupolvi	12 Y-sukupolvi	

28 Mihin yhteiskuntaluokkaan katsot lähinnä kuuluvasi (valitse vain yksi)?

1 Yläluokka	4 Työväenluokka
2 Ylempi keskiluokka	5 Ei mikään luokka
3 Alempi keskiluokka	6 Jokin muu, mikä? _____

29 Minkä puolueen koet itsellesi tärkeimmäksi (valitse vain yksi)?

1 Kokoomus	6 Vasemmistoliitto	10 Jokin muu, mikä? _____
2 Keskusta	7 Ruotsalainen kansanpuolue	
3 Perussuomalaiset	8 Kristillisdemokraatit	
4 Sosialidemokraattinen puolue	9 Sininen tulevaisuus	
5 Vihreät		

Terveys ja hyvinvointi

	Erittäin onnellinen			Erittäin onneton	
	1	2	3	4	5
30 Kuinka onnellinen yleisesti ottaen olet?	1	2	3	4	5
	Erittäin tyytyväinen			Erittäin tyytymätön	
31 Kuinka tyytyväinen olet elämääsi nykyisin?	1	2	3	4	5
	Erittäin hyvä			Erittäin huono	
32 Entä miten kuvailisit terveyttäsi yleisesti?	1	2	3	4	5
	Hyvin paljon			En lainkaan	
33 Kuinka paljon luotat yleisesti ihmisiin?	1	2	3	4	5

Yhteisöt ja harrastukset
34 Kuinka kiinteästi tunnet kuuluvasi seuraaviin?

	Hyvin kiinteästi				En lainkaan
a) Perheeseen	1	2	3	4	5
b) Ystäväpiiriin	1	2	3	4	5
c) Koulu-/ työyhteisöön	1	2	3	4	5
d) Asuinyhteisöön (esim. naapurusto)	1	2	3	4	5
e) Internet- tai verkkoyhteisöön	1	2	3	4	5
f) Kaupunginosaan tai kylään	1	2	3	4	5
g) Kaupunkiin tai kuntaan	1	2	3	4	5
h) Seurakuntaan tai uskonnolliseen yhteisöön	1	2	3	4	5
i) Harrastus- tai muuhun vapaa-ajan seuraan	1	2	3	4	5
j) Suomalaiseen yhteiskuntaan	1	2	3	4	5
k) Euroopan Unioniin	1	2	3	4	5

Turvallisuus, epävarmuus ja riskit
35 Ihmiset kokevat erilaisia asioita tärkeiksi. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat sinulle?

	Erittäin tärkeä				Ei kovin tärkeä
a) Itsekunnioitus	1	2	3	4	5
b) Mielenkiintoinen elämä	1	2	3	4	5
c) Kansallinen turvallisuus	1	2	3	4	5
d) Rakkaus	1	2	3	4	5
e) Maailmanrauha	1	2	3	4	5
f) Aineellinen hyvinvointi	1	2	3	4	5
g) Mukava elämä	1	2	3	4	5
h) Hyvä ulkonäkö	1	2	3	4	5
i) Taloudellinen tasa-arvo	1	2	3	4	5
j) Muu tasa-arvo	1	2	3	4	5
k) Tunne, että on saanut jotain pysyvää aikaan	1	2	3	4	5
l) Vapaus	1	2	3	4	5
m) Riippumattomuus	1	2	3	4	5
n) Terveys	1	2	3	4	5
o) Työ	1	2	3	4	5
p) Vapaa-aika	1	2	3	4	5
q) Uskonto	1	2	3	4	5

36 Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa?	Hyvin merkittävä					Ei lainkaan merkittävä
a) Ydinvoiman lisärakentaminen	1	2	3	4	5	
b) Huumeikauppa	1	2	3	4	5	
c) Itärikollisuus	1	2	3	4	5	
d) Maahanmuutto ja siirtolaisuus	1	2	3	4	5	
e) Työttömyys	1	2	3	4	5	
f) Tuloerojen kasvu	1	2	3	4	5	
g) Äänestämättä jättäminen	1	2	3	4	5	
h) Pornografia	1	2	3	4	5	
i) Prostituutio	1	2	3	4	5	
j) Tartuntataudit ja sairauksien leviäminen	1	2	3	4	5	
k) Elintasairauksien lisääntyminen	1	2	3	4	5	
l) Muuttuvat arvot ja asenteet	1	2	3	4	5	
m) Arkielämän kaupallistuminen	1	2	3	4	5	
n) Ulkonäön merkityksen korostuminen	1	2	3	4	5	
o) Geeniteknologia	1	2	3	4	5	
p) Ympäristöongelmat	1	2	3	4	5	
q) Tietoturvaongelmat	1	2	3	4	5	
r) Väestön ikääntyminen ja "eläkepommi"	1	2	3	4	5	
s) Maailmanlaajuinen väestönkasvu	1	2	3	4	5	
t) Epävakaat taloussuhdanteet	1	2	3	4	5	
u) Terrorismi	1	2	3	4	5	
v) Sodat ja sotilaalliset konfliktit	1	2	3	4	5	
w) Suomen puolustuskyvyn heikentyminen	1	2	3	4	5	
x) Ilmastonmuutos	1	2	3	4	5	
y) Poliittiset ääriilikkeet	1	2	3	4	5	
z) Huumeiden käyttö	1	2	3	4	5	
37 Missä määrin kannatat tai vastustat seuraavia poliittisia toimia?	Kannatan vahvasti					Vastustan vahvasti
a) Uusiutuvan energian (esim. aurinko- ja tuulivoima) tukeminen julkisella rahoituksella maailmanlaajuisesti	1	2	3	4	5	
b) Uusiutuvan energian (esim. aurinko- ja tuulivoima) tukeminen julkisella rahoituksella Suomessa	1	2	3	4	5	
c) Maailmanlaajuinen vero hiilidioksidipäästöille	1	2	3	4	5	
d) Suomen laajuinen vero hiilidioksidipäästöille	1	2	3	4	5	
e) Kivihiilen energiakäytön julkisen rahoituksen karsiminen maailmanlaajuisesti	1	2	3	4	5	
f) Kivihiilen energiakäytön julkisen rahoituksen karsiminen Suomessa	1	2	3	4	5	
g) Kivihiilen energiakäytön kieltäminen maailmanlaajuisesti	1	2	3	4	5	
h) Kivihiilen energiakäytön kieltäminen Suomessa	1	2	3	4	5	
i) Metsähakkuiden vähentäminen maailmanlaajuisesti	1	2	3	4	5	
j) Metsähakkuiden vähentäminen Suomessa	1	2	3	4	5	

	Kannatan vahvasti			Vastustan vahvasti	
k) Naudanlihatuotannon julkisen rahoituksen karsiminen maailmanlaajuisesti	1	2	3	4	5
l) Naudanlihatuotannon julkisen rahoituksen karsiminen Suomessa	1	2	3	4	5
m) Maailmanlaajuinen päästökauppa	1	2	3	4	5
n) Suomen laajuinen päästökauppa	1	2	3	4	5
o) Uusien ydinvoimalalupien myöntäminen maailmanlaajuisesti	1	2	3	4	5
p) Uusien ydinvoimalalupien myöntäminen Suomessa	1	2	3	4	5
q) Korkea tupakkavero Suomessa tupakan kulutuksen hillitsemiseksi	1	2	3	4	5
r) Korkea alkoholivero Suomessa alkoholin kulutuksen hillitsemiseksi	1	2	3	4	5
s) Korkea sokerivero Suomessa sokerin kulutuksen hillitsemiseksi	1	2	3	4	5
t) Ympäristöverotuksen korotus Suomessa, jos verokulujen nousu hyvitetään laskemalla muuta verotusta	1	2	3	4	5
u) Ympäristöverotuksen korotus Suomessa, jos verokulujen nousua ei hyvitetä laskemalla muuta verotusta	1	2	3	4	5

Tulot, menot ja säästöt

38 Minkä suuruiset suunnilleen ovat henkilökohtaiset nettotulosi kuukaudessa?

(Nettotulot = käteen jäävät tulot eli palkat, eläkkeet ja sosiaaliedut verotuksen jälkeen)

n. _____ €/kk

39 Entä kotitaloutesi kaikkien jäsenten yhteenlasketut nettotulot kuukaudessa?

(Sisältäen omat tulosi)

n. _____ €/kk

40 Kotitalouteeni kuuluvilla on asuntolainaa yhteensä

n. _____ €

41 Kotitalouteeni kuuluvilla on jotakin muuta lainaa tai luottoa yhteensä

n. _____ €

42 Minulla on kulutusluottoa tai pikavippejä

1 Kyllä 2 Ei

43 Kotitalouteni muilla jäsenillä on kulutusluottoa tai pikavippejä

1 Kyllä 2 Ei

44 Tulot ja lainanhoitokulut huomioon ottaen, koetko olevasi ylivelkaantunut?

1 Kyllä 2 Ei

45 Onko sinulla ollut maksuhäiriö- tai luottotietomerkintä?

1 Ei koskaan 2 On aiemmin, mutta ei juuri nyt 3 On tällä hetkellä

46 Onko kotitaloutesi muilla jäsenillä ollut maksuhäiriöitä?

1 Ei koskaan 2 On aiemmin, mutta ei juuri nyt 3 On tällä hetkellä

47 Mikä on asumismuotosi (valitse vain yksi)?

- 1 Vuokra-asunto 2 Omistusasunto 3 Osaomistusasunto
4 Asumisoikeusasunto

48 Mikä on asuntotyyppisi (valitse vain yksi)?

- 1 Kerrostalo 2 Rivi-, pari- tai erillistalo 3 Omakotitalo

Kommentit ja palaute

49 Miten suhtaudut yleisesti kyselytutkimuksiin?	Täysin samaa mieltä					Täysin eri mieltä	
	1	2	3	4	5	6	7
a) Koen mielekkääksi vastata kyselytutkimuksiin paperilomakkeella.	1	2	3	4	5	6	7
b) Koen mielekkääksi vastata kyselytutkimuksiin verkkolomakkeella.	1	2	3	4	5	6	7
c) Kyselytutkimuksiin vastaaminen on kiinnostavaa.	1	2	3	4	5	6	7
d) Kyselytutkimukset ovat yhteiskunnallisesti tärkeitä.	1	2	3	4	5	6	7
e) Kyselytutkimuksista saaduista tiedoista voidaan oppia paljon.	1	2	3	4	5	6	7
f) Kyselytutkimuksiin vastaaminen on ajanhukkaa.	1	2	3	4	5	6	7
g) Saan aivan liikaa pyyntöjä vastata kyselytutkimuksiin.	1	2	3	4	5	6	7
h) Kyselytutkimukset loukkaavat yksityisyyttäni.	1	2	3	4	5	6	7
i) On uuvuttavaa vastata pitkiin kyselytutkimuksiin.	1	2	3	4	5	6	7

50 Kommentit ja palaute tästä kyselystä

LIITE 3. SUOMI 1999–2019 -YHDISTETYN AINEISTON MUUTTUJALUETTELO JA KÄYTTÄJÄOPAS

Tässä liitteessä esitetään muuttujaluettelo ja käyttäjän opas Suomi 1999–2019-kyselytutkimusaineistoista yhdistetyn aineiston käsittelyyn. Yhdistettyyn aineistoon on otettu vain sellaiset muuttajat, jotka löytyvät ainakin kahdesta aineistosta. Mikäli vastaavuudessa on huomioitavaa, on se ilmoitettu *** merkinnällä.

Lomakkeen perustiedot:

Vuosi: Onko vastauslomake vuodelta 1999, 2004, 2009, 2014 vai 2019

LOMAKE: Lomakkeen numero

Vastaajan taustatiedot:

- V01: Oletko 1=mies 2=nainen
- V02: Mikä on syntymävuotesi?
- V03: Onko asuinalueesi
1=taajama-alue/kaupunkia
2=maaseutua
- V04: Oletko tällä hetkellä
1=naimaton
2=avoliitossa
3=avioliitossa
4=eronnut tai asumuserossa
5= leski
- V05: Montako henkilöä kuuluu kotitalouteesi
V05_1) yhteensä
V05_2) 0–6-vuotiaiden lasten lukumäärä
V05_3) 7–17-vuotiaiden lasten lukumäärä
V05_4) kotona asuvien yli 17-vuotiaiden lasten lukumäärä ***
*** 4) 1999: yli 18-vuotiaiden lasten lukumäärä
- V06: Onko sinulla muualla asuvia alle 18-vuotiaita lapsia?***
1= Ei

2= Kyllä

***1999: 0–18-vuotiaat lapset

V07: Onko sinulla muualla asuvia yli 18-vuotiaita lapsia?***

1= Ei

2= Kyllä

*** Kysytty 2014 & 2019

Koulutus, ammatti ja toimeentulo

V08: Onko sinulla peruskoulutuksen jälkeistä tutkintoa?

1= Ei ammatillista koulutusta

2= Ammattikoulu

3= Ylioppilas

4= Opistotasoinen tai muu toisen asteen koulutus

5= Ammattikorkeakoulu

6= Yliopisto

7= Tohtori tai lisensiaatti ***

8= Muu

*** 7= 1999 ja 2004 akateeminen jatkotutkinto

V09: Mitä teet pääasiassa arkisin

1= Töissä (tai lomautettu)

2= Työtön/työnhakija

3= Opiskelen

4= Eläkkeellä

5= Muu

V10: Mikä on (oli) ammattisi nykyisessä (viime) työpaikassasi?

V11: Onko työsuhteesi

1= Vakinainen

2= Määräaikainen

3= Yrittäjä

4= Muu

V12: Oletko viimeisen vuoden aikana***

- a) ollut työttömänä?
- b) ollut lomautettuna?

1= En ole

2= Kyllä

***Kysytty 2014 & 2019

V13: Mikä on (oli) puolisosasi ammatti?

V14: Mitä puolisosasi tekee pääasiassa arkisin?

1= Töissä***

2= Työtön / työnhakija

3= Opiskelee

4= Eläkkeellä

5= Muu

***1999 = Jos puolisosasi ei ole tällä hetkellä työelämässä, onko syy jokin seuraava?
vista?

V16: Mikä on / oli isäsi pääasiallinen ammatti?

V17: Entä äitisi?

Elintaso ja kulutus

V18 Miten kuvailisit elämäntilannettasi tällä hetkellä seuraavien asioiden kohdalla?

(1= Erittäin hyvä, 2= Hyvä, 3 = Kohtalainen, 4=Huono, 5=Hyvin huono)

V18a) Taloudellinen tilanne

V18b) Ammatillinen ja sosiaalinen asema***

V18c) Osaaminen ja koulutus***

V18d) Kulutusmahdollisuudet***

V18e) Yleinen hyvinvointi***

***b, c, d, e = ei kysytty vuonna 1999

V19 Minkälaisen odotat tilanteesi olevan vastaavissa asioissa viiden vuoden kuluttua?

(1=Paljon parempi, 2=Hieman parempi, 3=Samantyylinen, 4=Hieman huonompi, 5= Paljon huonompi)

V19a) Taloudellinen tilanne

V19b) Ammatillinen ja sosiaalinen asema***

V19c) Osaaminen ja koulutus***

V19d) Kulutusmahdollisuudet***

V19e) Yleinen hyvinvointi***

*** b, c, d, e = ei kysytty vuonna 1999

V20 Miten kulutuksesi painottuu. Kulutatko mielestäsi "keskiarvokuluttajaan" verrattuna?
(1=Paljon enemmän; 5= Palvon vähemmän)

V20a) Ruokaan

V20b) Asumiseen

V20c) Terveystieteisiin

V20d) Vaatteisiin

V20e) Tietoliikenteeseen***

V20f) Sisustukseen

V20g) Lasten tarvikkeisiin

V20h) Kotitalouspalveluihin (mm. kodin- tai lastenhoito, siivous)

V20i) Liikenteeseen ja kommunikatioon (mm. työmatkat, auto) ***

V20j) Elokuviin, videoihin ja äänitteisiin

V20k) Kirjallisuuteen ja lehtiin ***

V20l) Viihde-elektroniikkaan ja kodinkoneisiin ***

V20m) Vapaa-ajan matkailuun

V20n) Alkoholiin

V20o) Huvitteluun ja seurusteluun

V20p) Liikuntaan

V20q) Opiskeluun

V20r) Kulttuuriin

V20s) Kauneudenhoitoon

V20t) Itsesi hemmotteluun

*** e, k = Ei kysytty vuonna 1999

*** i = Vuoden 2004 osalta yhdistetty tietoliikenteeseen ja liikenteeseen ja laskettu näiden keksiarvo

*** l = Vuoden 1999 osalta yhdistetty kodinkoneisiin ja tarvikkeisiin ja laskettu näiden keskiarvo

V21 Mitä näistä olet tehnyt, jos sinulla on ollut taloudellisesti tiukkaa?

(1=Usein; 5=En koskaan)

- V21a) Tehnyt lisätöitä
- V21b) Ostanut halvempaa ruokaa ***
- V21c) Välttänyt lainojen ottoa
- V21d) Lainannut ystäviltä / kavereilta
- V21e) Ottanut kulutusluottoa
- V21f) Ottanut lisälainaa pankista
- V21g) Vähentänyt kaikkia menoja ja pyrkinyt elämään yksinkertaisesti
- V21h) Kokeillut onnea erilaisissa rahapeleissä ja arpajaisissa
- V21i) Pyrkinyt omavaraistalouteen
- V21j) Pyrkinyt käyttämään kauppojen tarjouksia hyväksi
- V21k) Myynyt omaisuuttani ***
- V21l) Hakenut hyväntekeväisyytenä jaettavaa ruoka-apua ***

*** b= 1999,2004 ja 2009 "Vähentänyt päivittäisiä kulutusmenoja"

*** k= ei kysytty vuonna 1999. Vuosien 2004 ja 2009 kohdalla yhdistetty "myynyt tavaroita, esineitä, kalusteita yms." ja "myynyt muuta omaisuutta" ynnäämällä muuttujien keskiarvot.

*** l= kysytty vuosina 2014 ja 2019

V22 Mitkä seuraavista koet välttämättömyyksiksi itsellesi?

(1= Välttämättömyys; 2= Tarpeellinen, ei välttämätön; 3= Ei tarpeellinen, ei välttämättömyys)

- V22a) Työ
- V22b) Vapaa-aika
- V22c) Perhe ***
- V22d) Parisuhde ***
- V22e) TV:n katselu
- V22f) Liikunta ***
- V22g) Lukeminen ***
- V22h) Musiikin kuuntelu ***
- V22i) Lomamatka kerran 6 kk:ssa
- V22j) Kulttuuripalvelut (teatteri, konsertit yms.)
- V22k) Säännöllinen ravintolassa käynti
- V22l) Toimivat ystävyys- ja ihmissuhteet
- V22m) Nuhteeton elämä
- V22n) Päivittäinen sanomalehti***

- V22o) Televisio
- V22p) Matkapuhelin
- V22q) Lankapuhelin
- V22r) Auto
- V22s) Kakkosauto ***
- V22t) DVD-soitin ***
- V22u) Kotitietokone
- V22v) Internet kotona (laajakaista, modeemi) ***
- V22x) Pelikonsoli (esim. Playstation, Xbox) ***
- V22y) Internet mobiililaitteessa***
- V22å) Tabletti***

***c = Kysytty 1999,2004 ja 2009 "Koti tai lapset"

*** d, f, g, h, t = Ei kysytty vuonna 1999

*** n = 2019: "Päivittäinen sanomalehti (paperinen tai digitaalinen)"

*** s = Kysytty 2009, 2014 & 2019

*** v = Vuonna 1999 "internet-yhteys"

*** x = Vuonna 1999 "tv-peli"

*** y, å = Kysytty 2014 & 2019

V23 Ota kantaa seuraaviin väittämiin

(1= Täysin samaa mieltä; 5= Täysin eri mieltä)

V23a) En välitä muodista vähääkään.

V23b) Minulle on tärkeää, mitä muut ihmiset minusta ajattelevat.

V23c) Pidän hyvää huolta ulkonäöstäni.

V23d) Olen huolissani kulutukseni vaikutuksesta ympäristöön.

V23e) Ostoksia tehdessäni laatu on minulle hintaa tärkeämpi.

V23f) Mielestäni nuoremmat sukupolvet kuluttavat vastuuttomasti.

V23g) Haluan saada nautintoa kulutuksestani.

V23h) Käyn paljon ulkona syömässä.

V23i) Kauneus ja hyvä ulkonäkö auttavat menestymään paremmin elämässä. ***

V23j) Useimmat ongelmani helpottaisivat, jos talouteni käytössä olisi enemmän rahaa.

V23k) Niin sanottu korkeakulttuuri on mielestäni "snobbailua".

V23l) Jokaisen pitäisi säästää pahan päivän varalle.

V23m) Kiertelen usein kaupoissa/ostoskeskuksissa perheeni, puolisoni tai ystäväni kanssa shoppailemassa. ***

- V23n) Ostan usein reilun kaupan tai muita vastuullisesti tuotettuja tuotteita. ***
- V23o) Ostan usein kirpputorilta / kierrätyksestä.
- V23p) Koen etten saa kuluttaa haluamiini asioihin vaan, minun pitää tinkiä paljon omista tarpeistani perheen hyväksi.
- V23q) Maailmassa on liikaa tavaraa ja elämä on liian kulutuskeskeistä.
- V23r) Juon mielelläni viiniä ruoan kanssa.
- V23s) Koen eläväni säästäväisesti.
- V23t) Teen tietoisesti ympäristöystävällisiä valintoja kulutuksessani.
- V23u) Olen tietoisesti jättänyt ostamatta tuotteita, joiden tuotantoon tiedetään liittyvän epäkohtia (esim. huonot työolot). ***
- V23v) Teen usein heräteostoksia.
- V23w) Kuuntelen mielelläni klassista musiikkia.
- V23x) Mielestäni ihmisten pitäisi elää niin, että lapsille jää kunnan perintö.
- V23y) Mielestäni plastiikkakirurgia on hyväksyttävä keino kohentaa ulkonäköä. ***
- V23z) Olen huolissani kuluttajille myytävän ravinnon alkuperästä ja sen sisältämistä terveysriskeistä.
- V23ä) Rahoitan ostoksiani säästämällä etukäteen.
- V23ä) Velanottoa tulisi välttää.
- V23ö) Punainen liha on tärkeä osa ravintoani. ***
- V23aa) Käyn paljon anniskeluravintoloissa (esim. baarit, pubit). ***
- V23ab) Perheessämme kokoonnutaan yleensä iltaisin yhteiselle aterialle. ***
- V23ac) Mielestäni kansalaisten velvollisuus hyvinä aikoina on lisätä kulutustaan. ***
- V23ad) Olen mielestäni hyvin perillä viimeisimmistä pop-musiikin trendeistä. ***
- V23ae) Uuden laman pelko vähentää kulutustani jo nyt. ***
- V23af) Ostan usein alennusmyynneistä. ***
- V23ag) Kulutusluotot mahdollistavat mukavan elämän. ***
- V23ah) Opintolainan ottaminen on hyvä tapa rahoittaa opinnot. ***
- V23ai) Harkitsevalla lainanotolla on mahdollista nostaa pysyvästi elintasoa. ***
- V23aj) Koroilla eläminen on paheksuttavaa. ***
- V23ak) Lujasti töitä tekemällä voi saavuttaa korkean elintason. ***
- V23al) Talousrikollisuuden merkitystä liioitellaan. ***
- V23am) Pankkeja on syytetty liikaa laman aiheuttamisesta. ***
- V23an) Mielestäni vanhemmat sukupolvet kuluttavat vastuuttomasti. ***

*** i, y = Kysytty 2009, 2014 & 2019

*** m = Ei kysytty 1999

*** n, u, ö, = Kysytty 2014 & 2019

*** aa, ac, af, ah, ai, ak = ei kysytty 2014

*** ab, ad, ae, ag, aj, am, an = Kysytty 1999 & 2019

*** al = 1999: "Talousrikollisuuden ongelmia liioitellaan", kysytty 1999 & 2019.

V25 Mitä seuraavista tekisit, jos sinulla olisi varaa niihin?

(1=Tekisin huomattavasti enemmän; 5=En tekisi lainkaan enempää)

- a) Tekisin enemmän lomamatkoja
- b) Käyttäisin enemmän kulttuuripalveluita (esim. teatteri, ooppera)
- c) Tekisin lahjoituksia (hyväntekeväisyys, keräykset)
- d) Tukisin lähimmäisiä
- e) Ostaisin taidetta tai antiikkia
- f) Vaihtaisin asuntoa
- g) Vaihtaisin useammin autoa ***
- h) Sijoittaisin osakkeisiin ***
- i) Viettäisin enemmän aikaa "shoppaillen" ***
- j) Tekisin enemmän heräteostoksia***
- k) Säästäisin***
- l) Hemmottelisin itseäni ***

*** g, i, k, l = Ei kysytty 2014.

*** h = 2004 & 2009: "Sijoittaisin osakkeisiin/rahastoihin yms.", ei kysytty 2014.

*** j = Ei kysytty vuosina 2009 & 2014.

SUKUPOLVET JA IDEOLOGIAT

V26 Mikä nimitys seuraavista kuvaa parhaiten omaa sukupolveasi (valitse vain yksi)?

1= suuret ikäluokat

2= suuren murroksen sukupolvi

3= lähiösukupolvi

4= tietotekniikkasukupolvi

5= sodan ja pulan sukupolvi

6= hyvinvoinnin sukupolvi

7= jälleenrakennuksen sukupolvi

8= lamasukupolvi

9= pullamössösukupolvi

10= uusavuton sukupolvi

11= x-sukupolvi

12= y-sukupolvi

13= z-sukupolvi

14=jokin muu

15= ei nimeä

V27 Mihin yhteiskuntaluokkaan katsot lähinnä kuuluvasi (valitse vain yksi)?

1= Yläluokka

2= Ylempi keskiluokka

3= Alempi keskiluokka

4= Työväenluokka

5= Ei mikään luokka

6= Muu

V28 Minkä puolueen koet itsellesi tärkeimmäksi (valitse vain yksi)?

1= Kokoomus	5= Vihreät	9=Muu
2= Keskusta	6= Vasemmistoliitto	
3= Perussuomalaiset	7= RKP	
4= SDP	8= Kristillisdemokraatit	

TOIMINTA ARKIELÄMÄSSÄ

V37 Kuinka kiinteästi tunnet kuuluvasi seuraaviin?

(1= hyvin kiinteästi; 5= en lainkaan)

- V37a) Perheeseen
- V37b) Ystäväpiiriin
- V37c) Koulu-/työyhteisöön
- V37d) Asuinyhteisöön (esim. naapurusto)
- V37e) Internet- tai verkkoyhteisöön ***
- V37f) Kaupunginosaan tai kylään
- V37g) Kaupunkiin tai kuntaan
- V37h) Seurakuntaan tai uskonnolliseen yhteisöön
- V37i) Harrastus- tai muuhun vapaa-ajan seuraan
- V37j) Suomalaiseen yhteiskuntaan
- V37k) Euroopan unioniin

*** e = Kysytty 2009, 2014 ja 2019

Turvallisuus, epävarmuus ja riskit

V38 Ihmiset kokevat erilaisia asioita tärkeiksi. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat sinulle?

(1= Erittäin tärkeä; 5= Ei kovin tärkeä)

- V38a) Itsekunnioitus
- V38b) Mielenkiintoinen elämä
- V38c) Kansallinen turvallisuus
- V38d) Rakkaus
- V38e) Maailmanrauha
- V38f) Aineellinen hyvinvointi
- V38g) Mukava elämä
- V38h) Hyvä ulkonäkö ***
- V38i) Taloudellinen tasa-arvo
- V38j) Muu tasa-arvo

V38k) Tunne, että on saanut jotain pysyvää aikaan

V38l) Vapaus

V38m) Riippumattomuus

V38n) Terveys

V38o) Työ

V38p) Vapaa-aika

*** h = Kysytty 2009, 2014 ja 2019

V39 Missä määrin koet seuraavat asiat riskeiksi tai epävarmuuden lähteiksi yhteiskunnassa?

(1= Hyvin merkittävä; 5= Ei lainkaan merkittävä)

V39a) Ydinvoiman lisärakentaminen

V39b) Huumekauppa

V39c) Itärikollisuus

V39d) Maahanmuutto ja siirtolaisuus ***

V39e) Työttömyys

V39f) Tuloerojen kasvu ***

V39g) Äänestämättä jättäminen

V39j) Pornografia

V39k) Prostituutio

V39l) Tartuntataudit ja sairauksien leviäminen ***

V39m) Elintaso-ongelmien lisääntyminen (esim. ylipaino) ***

V39n) Muuttuvat arvot ja asenteet ***

V39o) Arkielämän kaupallistuminen ***

V39p) Ulkonäön merkityksen korostuminen ***

V39q) Geeniteknologia

V39r) Ympäristöongelmat ***

V39s) Tietoturvaongelmat ***

V39t) Väestön ikääntyminen ja "eläkepommi"

V39u) Maailmanlaajuinen väestönkasvu

V39v) Sodat ja sotilaalliset konfliktit ***

V39w) Suomen puolustuskyvyn heikkeneminen ***

V39x) Terrorismi ***

V39y) Epävakaat taloussuhdanteet ***

*** d & p= Kysytty 2009, 2014 ja 2019.

*** f, s, v, w & y = Kysytty 2014 ja 2019.

***m= Vuonna 2019 "Elintasosairauksien lisääntyminen", kysytty 2009, 2014 ja 2019.

*** l, n, o, r & x= Ei kysytty 1999.

Tulot, menot, säästöt ja lainat

1999-lomakkeessa kysyttynä rahayksikkönä oli markka ja myöhemmissä lomakkeissa euro. Markkamääräiset summat on muutettu euromääräiseksi siten, että 1 euro = 5,945573 mk.

V41: Minkä suuruiset suunnilleen ovat henkilökohtaiset nettotulosi kuukaudessa?
(Käteen jäävät tulot eli palkat eläkkeet ja sosiaalietuudet verotuksen jälkeen) N. ___€

V42: Entä kotitaloutesi kaikkien jäsenten yhteenlasketut nettotulot kuukaudessa?
(sisältäen omat tulosi) N. ___€

V43: Kotitalouteeni kuuluvilla on asuntolainaa yhteensä? N. ___€

V44: Kotitalouteeni kuuluvilla on jotakin muuta lainaa tai luottoa yhteensä? N. ___€

*** 1999,2004 ja 2009 kysytyistä auto- ja opintolaina-kysymyksistä muodostettu summa-
muuttuja ja yhdistetty tähän.

V45: Minulla on kulutusluottoa tai pikavippejä?
1 Kyllä 2 Ei

V46: Kotitalouteni muilla jäsenillä on kulutusluottoa tai pikavippejä? ***
1 Kyllä 2 Ei

V47: Tulot ja lainanhoitokulut huomioon ottaen, koetko olevasi ylivelkaantunut? ***
1Kyllä 2 Ei

*** V46 & V47 = Kysytty 2009, 2014 ja 2019

V48: Onko sinulla ollut maksuhäiriöitä? ***
1 Ei koskaan 2 On aiemmin, mutta ei juuri nyt 3 On tällä hetkellä

V49: Onko kotitaloutesi muilla jäsenillä ollut maksuhäiriöitä? ***
1 Ei koskaan 2 On aiemmin, mutta ei juuri nyt 3 On tällä hetkellä

*** V48 & V49 = 1999, 2004 ja 2009 myös vaihtoehto "4 En tiedä".

